

AIVARAM ir 8 gadi, mācās 1. klasē otro gadu. **Zēnam biežas krampju lēkmes. Mācību saturu nespēj apgūt, grūti izprast un atcerēties saikni skaņa – burts.** Izteikti vāja roku sīkā motorika, acs – rokas koordinācija. Labi saprotas ar klasesbiedriem, lai gan verbālā komunikācija ļoti ierobežota. Zēns labsirdīgs un kustīgs.

Pedagogu, speciālistu redzējums	Ģimenes redzējums
Skolas vadība: veidojas sadarbība starp skolu un vecākiem. Logopēds: sīkās motorikas attīstības traucējumi. Ļoti lēni progresē. Psihologs: ekspresīvās valodas traucējumi, ierobežots vārdu krājums. Zēns samērā impulsīvs, jūtīgs, ātri nogurdināms. Šaurs uzmanības apjoms. Domāšana konkrēti situatīva, grūtības veikt klasifikāciju. Vizuāli telpisko analīzi veic vecumam atbilstīgi. Pavājināta dzirdes atmiņa, redzes atmiņas apjoms vidējo robežās. Ļoti grūti organizēties darbam. Mācību gada laikā vērojams progress. Pazemināts muskuļu tonuss. Psihiatrs: apskates laikā zēnam vērojamas izteiktas organiskas iezīmes: muskulatūras hipotonija, mute puspavērta, siekalojās, roku kustības neveiklas. pamatdiagnoze – epilepsija. Viegla garīgā atpalicība uz organiski nepilnvērtīga CNS fona ar minimāliem uzvedības traucējumiem. Runa neskaidra, daudzas skaņas neizrunā. Skaidrāk pasaka 1 vārdu, ja teikums sastāv kaut no 2 vārdiem – runa ļoti neskaidra. Klases audzinātājs: Aivars ir aktīvs, komunikabls, bet ātri nogurdināms. Pašam nopietnās valodas problēmas kompleksus neizraisa. Lasīšana, rakstīšana un viss, kas saistās ar roku darbu, sagādā grūtības. Matemātika padodas labāk.	Sācies otrais mācību gads skolā. Satraukums un nedrošība aiz muguras, un šajā septembrī mēs ar prieku dodamies uz savu skaisti zaļi krāsoto skolas ēku. Mūsu skolnieks gada laikā ir izmainījies, kļuvis pieaugušāks ne tikai ārēji, bet arī iekšēji. Parādījušās tādas īpašības kā atbildība, pašapziņa. Uz skolu iet ar prieku un lepojas ar to, ka ir skolnieks. Ir draugi. Skolotājas teikto respektē, zina savus pienākumus, uztraucas par neveiksmēm un nedarbiem, bet lepojas, kad to izlabo, vai, ja skolotāja paslavē. Skola mūs apmierina. Varbūt gribētos, ko vairāk zināt par ārpusklases nodarbībām un pulciņiem arī mazajiem. Domāju, tas vēl vairāk ieinteresētu bērnu. Liekas, mūsu dēlam ir saskaņa ar klases audzinātāju un klases biedriem, jo uz skolu iet labprāt, uztver to kā pienākumu, darbu. Paldies arī logopēdei.

IETEIKUMI ĢIMENEI

Vai Jūs zināt, ka rakstniekiem A. Kristi un F. Dostojevskim bija epilepsija, taču viņi bija lieliski stāstnieki? Varbūt arī Jūsu bērnam ir īpašs talants?

Fiziskā veselība un labklājība

1. Izvairieties no lēkmi provocējošiem faktoriem (negulēšana, mirgojošas gaismas, fiziska un garīga pārslodze) un ievērojiet piesardzību.
2. Neļaujiet bērnam sēdēt tuvu TV un skatīties ne vairāk par 1-1,5 stundām diennaktī, jo īpaši neļaujiet skatīties TV tumšā istabā.
3. Ja bērns kļūst miegains, TV izslēdziet.
4. Iesakiet bērnam atteikties no gargabalu skriešanas.
5. Konsultējieties ar savu ģimenes ārstu.

Sociālā kompetence

1. Atcerieties, ka centrā ir bērns, nevis diagnoze.
2. Izdomājiet kopīgas spēles, piem., Pirkstiņu rotaļas. Kā vienu no šāda veida grāmatām var ieteikt B. Brices Pirkstiņu rotaļas (2007).

Emocionālais briedums

1. Pildiet mājas darbu kopā mierīgā gaisotnē, pārliecinieties, ka Jūsu bērns ir izpratis uzdevuma nosacījumus.
2. Pielāgojiet mājas darbu pildīšanu viņa interesēm.
3. Sadaliet lasāmo materiālu pa daļām, vienu daļu, lai lasa Jūsu bērns, otru Jūs.

Valoda un kognitīvās prasmes

1. Iegādājieties lasāmos materiālus audiālā un vizuālā veidā.
2. Veltiet ilgāku laiku lasāmajam materiālam, pārrunājiet izlasīto.

Komunikācijas prasmes un vispārējās zināšanas

1. Pavērojiet, kā saprotas ar vienaudžiem, iedrošiniet runāt ar saviem draugiem par savu problēmu.
2. Iedrošiniet bērnu sadarboties ar saviem klases biedriem vai draugiem, kuri zina par viņa diagnozi.

Sadarbība ar skolotājiem

1. Turpiniet sadarboties ar sava bērna klases audzinātāju un atbalsta personālu, sniedzot informāciju par medikamentu lietošanu, par rīcību lēkmju gadījumos.
2. Sazinieties un sadarbojieties ar logopēdu, kurš pratīs Jums sniegt rekomendācijas, ko Jūs variet darīt mājās, lai vieksmīgāk veicinātu bērna runas un valodas attīstību.

ARMANDAM ir 9 gadi, skolā mācās jau trešo gadu, taču nav apguvis ne rakstītprasmi, ne lasīšanas iemaņas. Zēns ir neredzīgs kopš dzimšanas. Zēnu audzina māte, šķīrusies, tēvs dzīvo Anglijā. Pagājušajā gadā Armands vairākus mēnešus dzīvoja pie tēva. Zēns neiekļaujas klases kolektīvā, neadekvāts, uzdod dīvainus un nesakarīgus jautājumus. Bieži ir apātisks, gulšņā uz sola. Neprot spēlēties ar rotaļlietām.

Pedagogu, speciālistu redzējums	Ģimenes redzējums
Skolas administrācija: Armands skolā iestājās pēc pirmskolas iestādes, bet absolūti nebija gatavs uzsākt mācību procesu. Nebija apgūtas pašapkalpošanās iemaņas, zēns patstāvīgi nespēja apmeklēt un lietot tualeti, neprata pareizi ēst. Dienas lielāko daļu izmisīgi un neremdināmi raudāja. Māte šādu situāciju raksturoja kā adaptāciju jaunā vidē. Ir bijušas vairākas sarunas par mācību programmas maiņas iespējām, taču māte kategoriski pieprasa turpināt mācības pēc vispārīzglītojošās mācību programmas skolēniem ar redzes traucējumiem. Skolas psihologs: verbālās spējas ierobežotas, mazs vārdu krājums. Grūtības sagādā patstāvīga darbošanās, nemitīgi nepieciešams uzmundrinājums un atgādinājums par veicamo uzdevumu. Ir izklaidīgs, apātisks. Atbildes uz vienkāršiem jautājumiem ir īsas, impulsīvas. Nemitīgi jāatgādina par veicamā uzdevuma nosacījumiem. Vāji attīstīta sīkā motorika, vāji priekšmetiskie priekšstatī. Joprojām neatšķir labo un kreiso pusi. Dominē mehāniskā atmiņa. Neizprot instrukcijas. Vāja analīze, sintēze. Spriešanas spēju nav. Vāji attīstīta cēloņu – seku likumsakarību izpratne un orientēšanās telpā. Klases audzinātāja un internāta skolotāji: Armands klases kolektīvā neiekļaujas, cenšas izvairīties no kopīgām nodarbībām. Neizrāda nekādu interesi vai iniciatīvu. Nespēj salīdzināt skaitļus pēc lieluma, matemātikā prot pieskaitīt pa vienam, atņemt neprot. Ja uzdevumā ir jānosauc augļi, sauc visu, kas ir ēdams. Ja jāparāda ķermeņa daļas, zina rokas, bet kājas nē. Brīvā laikā nemitīgi jautā par ēdienreizēm un mātes ierašanās laiku skolā. Ar uzskati darbojas mehāniski, nespēj paskaidrot darbības rezultātu. Izcila mehāniskā atmiņa	Zēns piedzimis pēc kritiena divas nedēļas pirms noteiktā dzemdību laika, dzimis ar ķeizargrieziena operāciju, saņēmis narkozi un arī skābekli. Tāpēc piedzimis neredzīgs, izcietis daudzas operācijas. Uzskatu, ka tādas būs vēl, kamēr dēls redzēs. Zēns spēj atcerēties visu, ko prasu, tas man ir ļoti svarīgi. Runāt sāka pilniem teikumiem 3 gadu vecumā. Diemžēl nesaturēšana gan bija līdz 7 gadu vecumam. Zēns pavadīja 5 mēnešus pie tēva Anglijā, kur apmeklēja labu mācību iestādi. Iegūtās zināšanas mazliet piemirsis, tāpat kā pirms tam apgūto lasītprasmi. Es uzskatu, ka nepieciešama vēl lielāka pedagogu atdeve un vēl vairāk speciālo nodarbību zēna vispārējai attīstībai. No skolotājas ieteikuma pakonsultēties ar psihiatru esmu kategoriski atteikusies. Mamma

IETEIKUMI ĢIMENEI

No speciālistu konsultācijām nevajag atteikties. Uzklausiet dažādus viedokļus un tad izlemiet, kas ir vispiemērotākais Jūsu bērnam.

Fiziskā veselība un labklājība

1. Pavadiet vairāk laika svaigā gaisā.
2. Iesaistiet bērnu pusdienu pagatavošanas pasākumos, jo pārtikas produkti un virtuves piederumi var kalpot rotaļām un spēlēm. Bērns atrodies Jums blakus var ļauties piedzīvojumam; un pataupiet krējuma, sviesta vai cita produktu iepakojumus dažādos izmēros, izgriežot dažāda izmēra caurumus un ļaujiet bērnam izzināt, cik lielus priekšmetus ir iespējams ielikt traukos pa šiem caurumiem.

Sociālā kompetence

1. Iesaistiet bērnu rotaļās, piem., sīkās motorikas attīstīšanai. Lieliski noder bērnu sīkās motorikas attīstīšanai – zīles, čiekuri, kastaņi, dažāda lieluma akmentiņi, kociņi, koku lapas, smiltis, māls, ūdens, tā paplašināsiet priekšstatu par priekšmetu daudzveidību.
2. Ļaujiet visas šos priekšmetus aptaustīt, sajūst atšķirības starp to formām un tekstūrām; pārrunājiet ka katru lietu sauc, kur tā atrodama.
3. Iesaistiet bērnu plastilīna veidošanas rotaļās, lielisks veids, ka vingrināt pirkstiņus, rosināt bērna iztēli, paplašināt vārdu krājumu un pavadīt laiku kopā.

Emocionālais briedums

1. Veltiet vairāk laika pārrunām ar bērnu par viņa tā brīža emocijām.
2. Esiet atsaucīga un pieejama savam bērnam, kad viņam tas ir nepieciešams.

Valoda un kognitīvās prasmes

1. Izmantojiet grāmatu audio ierakstus.
2. Lasiet kādu stāstu vai pasaku bērnam priekšā.
3. Pārrunājiet neskaidro vārdu nozīmi.
4. Veids kā jautri un atraktīvi attīstīt bērna kustības, valodu, trenēt dzirdes un vizuālo atmiņu ir izmantot Pirkstiņu rotaļas.

Komunikācijas prasmes un vispārējās zināšanas

1. Pārrunājiet izlasīto materiālu, maksimāli lietojot multisensory stimulu – dzirdi, tausti, ožu.
2. Māciet bērnam nosaukt savas ķermeņa daļas, pārrunājiet to caur izlasītā materiāla galveno tēlu.

Sadarbība ar skolotājiem

1. Sadarbojieties ar klases audzinātāju un atbalsta personālu.
2. Rosiniet bērnu cītīgāk sekot līdz stundā.
3. Vērsieties pie pedagogiem, jautājiet, ja kaut kas nav skaidrs.

ARNIM ir 13 gadi, mācās 6. klasē. Kustīgs, sportisks, padodas zīmēšana, labi dzied. Iesaistās dažādās aktivitātēs, kurās cenšas izcelties. Ir zinātkārs un iegūtās zināšanas nekavējoties vēlas izmantot praktiski pēc savas izpratnes. Filmu un datorspēļu iespaidā kopā ar vienaudžiem inscenē dažādas situācijas, kuras rada konfliktus. Ārpus skolas ir nonācis policijas uzmanības lokā, ar ko dižojas vienaudžu vidū. Pret pieaugušajiem, ar kuriem nav kontakta, ir pieklājīgs, atstāj labu iespaidu. Pret vienaudžiem ir draudzīgs un izpalīdzīgs. Prot novērtēt situācijas un izmantot tās savā labā. Mācības sagādā grūtības, nepieciešams individuāls darbs.

Pedagogu, speciālistu redzējums	Ģimenes redzējums
Skolas administrācija: labprāt piedalās skolas rīkotajos pasākumos. Ir labs sportists. Izskatīgs, prot sevi pasniegt uz skatuves gan dejojot, gan dziedot. Brīvdienās, atrodoties pie tuviniekiem, vairākkārt nonācis nepatīkšanās ar policijas iesaistīšanos. Zēnu audzina vecmāmiņa, kura netiek galā ar Riharda audzināšanas problēmām. Mācību procesā iekļaujas ar grūtībām, ir nesekmīgs vairākos mācību priekšmetos. Skolas psihologs: izvairīgs, trauksmainis, jūtama neuzticēšanās, impulsīvs, nemierīgs. Tiecas būt pamanāms. Ierobežots sarunu līmenis. Grūtākus uzdevumus mēģina, bet ātri padodas. Vispārējās intelektuālās spējas ir zemā līmenī. Augstas audiālās informācijas pārstrādes spējas. Vidēji rezultāti telpiskajā domāšanā. Verbālās spējas ir zemā līmenī, tas nozīmē, ka savam vecumam atbilstīga līmeņa uzdevumi grūti veicami. Vārdu krājums ierobežots. Jaunu informāciju grūti abstrahēt ar jau iepriekš zināmo. Domāšanas spējas vidējā līmenī. Vāja spēja uzglabāt un iegūt informāciju no ilgstošās atmiņas. Zemā līmenī uzrādīti rezultāti kvantitatīvajā spriešanā, grupēšanā, vispārināšanā. Neizprot likumsakarības un nespēj tās izmantot. Ierobežotas kognitīvās produktivitātes spējas. Labi ir īslaicīgās darba aktivitātes rezultāti. Īslaicīga atmiņa. Vizuālās salīdzināšanas spējas ir ierobežotā līmenī. Lēns uzdevumu izpildes temps. Jaunas informācijas apguvei nepieciešams papildus laiks. Klases audzinātāja un internāta skolotāja: problēmas ģimenē ir ietekmējušas zēna emocionālo stāvokli. Zēns melo, iesaistās aizraujošās ielu dēkās, izmanto brīvību savas iedomu pasaules īstenošanā. Pārkaņumus nožēlo, taču vājais gribasspēks liek iesaistīties jaunos bīstamos piedzīvojumos. Neapzinās savas rīcības sekas. Zina, ka vecmāmiņa piedos un no citiem sodiem nebaidās. Patīk piedalīties un būt pirmajam dažādās klases un skolas aktivitātēs. Ir atraktīvs. Ja uzdots padodas, dara ar prieku. Grūtības sagādā matemātika, spēj strādāt tikai pēc parauga. Rakstu darbus veic ar gramatiskām kļūdām, nabadzīgs vārdu krājums, nespēj saturīgi atstāstīt.	Arnis līdz skolas vecumam auga ģimenē, kurā abi vecāki regulāri lietoja alkoholu. Kad tēvs bija skaidrā prātā, labprāt darbojās ar dēlu, mācīja dažādas sadzīves lietas, pirka konstruktorus. Tēvs bija zēna autoritāte, māti viņš nerespektēja, viņa daudz dzēra. Mani, vecmāmiņu, klausīja un vienmēr palīdzēja dārza darbos. Man jau patika nākt uz skolu, jo Arnis vienmēr uzstājās un saņēma balvas par sportu, peldēšanu. 2. klasē abi zēna vecāki nomira. Tas bija liels trieciens. Puika vairs nemācījās, sāka bēgt no mājām. Pabijis krīzes centrā, Arnis kļuva mierīgāks, bet laikam jau tā ir liela bēda, nu viņš vairs arī mani neklausā. Kamēr ir skolā, ir labi, bet brīvdienās klaiņo. Mācībās arī ir kļuvis sliktāk. Palika uz otru gadu 4. klasē. Vecmamma

IETEIKUMI ĢIMENEI

Neskatoties uz to, ka zēns cenšas sevi negatīvi apliecināt, tomēr viņam ir daudz iespēju apliecināt sevi pozitīvi. Tam var palīdzēt sadarbība ar cilvēku, kurš var viņu pozitīvi ietekmēt, ir viņam autoritāte, piem., sporta treneris.

Fiziskā veselība un labklājība

1. Iedrošiniet iesaistīties fiziskās aktivitātēs, kurās viņš spēj sevi parādīt.
2. Iedrošiniet iesaistīties kādā no komandas sporta veidiem (austrumcīņas).

Sociālā kompetence

1. Iedrošiniet iesaistīties Mazpulkos un Jaunsargos un tml.
2. Izstrādāji un ievēroji ģimenes iekšējos kārtības noteikumus.
3. Sarunāji ar bērnu par viņa problēmām, pārdzīvojumiem.

Emocionālais briedums

1. Visai ģimenei meklēji emocionālu atbalstu pie speciālistiem.
2. Iesaisties aktivitātēs, kuras domātas visai ģimenei.

Valoda un kognitīvās prasmes

1. Mēģiniet radīt interesi, lai stimulētu mācīšanos.
2. Domāji par nākotnes profesiju, lai atbilstu bērnu iespējām un interesēm.

Komunikācijas prasmes un vispārējās zināšanas

1. Rosiniet iesaistīties drāmas nodarbībās.
2. Radiet interesi par enciklopēdijām.

Sadarbība ar skolotājiem

1. Konsultēji un sadarboji ar skolas psihologu, sekoji līdz viņu norādījumiem.
2. Konsultēji pie speciālā pedagoga un izmantot individuālo konsultāciju iespējas pie mācību priekšmetu skolotājiem.

DAIRIM ir 11 gadi un viņš mācās 3. klasē. Uzsākot skolas gaitas, zēnam bija 8 gadi. Pirmo klasi dublējis. Mācās vienā klasē ar jaunāko brāli, par kuru jūtas atbildīgs. Sešgadīgajā pirmsskolas grupiņā gāja divus gadus pēc kārtas. Grūtības sagādā lasīšana, rakstīšana, matemātikā-mēri un matemātiskās sakarības, kā arī teksta uzdevumu risināšanā. Vecāki uzklausa pedagogu ieteikumus, tas deva iespēju zēnam sekmīgi pabeigt otro klasi. Dairis reizēm varbūt skolotāja palīgs, ja viņam tiek uzticēts kāds uzdevums. Tomēr zēnam ļoti patīk blēņoties un viņš pavedina klasesbiedrus uz palaidnībām.

Pedagogu, speciālistu redzējums	Ģimenes redzējums
Skolas direktors: zēns, kurš ietekmējas no negatīvā, arī pats veicina negatīvās lietas. Speciālais pedagogs, logopēds: vēl aizvien negrib darīt prasīto, atsakās piedalīties nodarbībās, nespēj pārvarēt grūtības, kaut ir motivēts darbam. Ārstnieciskās vingrošanas skolotājs: apzinīgi izpilda vingrojumus. Var novadīt vingrojumus citiem. Mazo grupu nodarbību līderis. Pagarinātās dienas skolotāja: pēcpusdienās grūti koncentrēties darbam. Reizēm mēdz klusiņām darīt pāri skolas biedriem. Pedagogi: angļu valodas stundās prasīto izdara ap 90%, laba atmiņa, patīk rakstiskie uzdevumi. Patīk strādāt vienatnē, savā tempā. Vizuālā mākslā-bieži aizskatās pa logu, zīmējumi bērnišķīgi, nedzird norādījumus. Sporta stundās ļoti aktīvs, apmeklē sporta pulciņu. Latviešu valodā 1.,2. klasē bija ļoti vājas lasīšanas prasmes. Beidzot 2. klasē lasītprasme uzlabojusies. Rakstot garumzīmes, parādās kļūdas. Matemātikā neizprot mērus, teksta uzdevumus. Jācenšas notvert mirkli, kad zēns ko nesaprot un individuāli paskaidrot, lai darbs turpinātos. Darbus veic samērā ātri un neglīti. Audzinātāja: zēns ir vecāks nekā pārējie klasesbiedri. Uzvedas kā līderis. Stundu laikā ir paklausīgs. Zēnam patīk, ja viņam uztic kādu pienākumu. Zēns kļūva pašapzinīgāks, kad mamma piedalījās klases meiteņu konkursā kā žūrijas locekle. Notiek sadarbība ar ģimeni. Par zēna skolas gaitām vairāk interesējās mamma.	Dzemdības normālas. Ļoti ātri cēlās kājās. Tikpat kā nerāpoja. Ļoti kustīgs. Pēc ārsta redzējuma – avotiņš par lielu. Slimnīcā pēc dzimšanas tika pārgriezta mēles saitīte, jo bija īsa. Vēlu sāka runāt. Zēns necentās runāt pareizi, jo apkārtējie saprata. Bērnudārzā grūtības bija atcerēties burtus. Sešgadīgajos mācījās divus gadus. Arī pirmajā klasē zēnam nepadevās mācības. Vēlāk izgājām medicīnisko komisiju, jo mums paskaidroja, ka zēnam ir mācīšanās grūtības. Dublējot pirmo klasi, zēns sāka saņemt palīdzību, Dairim sāka veikties labāk. Pašlaik zēns sekmīgi pabeidza 2. klasi, veiksmīgi uzsācis mācības 3. klasē. Turpināšu sadarboties ar skolu, jo ceru, ka mums arī tālāk izdosies. Ģimenē Dairis ir izpalīdzīgs, strādīgs, palīdz visiem. Mamma

Eiropas Sociālā fonda projekts „Izglītājamo ar funkcionāliem traucējumiem atbalsta sistēmas izveide” (vienoššanās Nr. 2010/0330/1DP/1.2.2.4./10/PIA/VIAA/001)

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Informatīvs materiāls vecākiem par jaukiem attīstības

traucējumiem un mācīšanās traucējumiem • Kartes

Autori: S. Tūbele, I. Šūmane, M. Burčaka, E. Laganovska,

T. Landra, projekta atbalsta izglītības iestāžu pedagogi

IETEIKUMI ĢIMENEI

Neskatoties uz to, ka bērnam ir grūtības dažos mācību priekšmetos, citos var gūt labus panākumus. Meklējiet tās jomas, kurās Jūsu bērns var sevi pozitīvi apliecināt.

Fiziskā veselība un labklājība

1. Organizējiet brīvdienās aktīvās rīta rosmes, kuras vadītājs ir Jūsu bērns.
2. Iesakiet bērnam iesaistīties sporta aktivitātēs.

Sociālā kompetence

1. Iesakiet skolotājiem, lai iesaista Jūsu bērnu par skolotāja palīgu, tas vairāk motivēs Jūsu bērnu darbam.
2. Iedrošiniet bērnu lūgt palīdzību dažādos gadījumos.

Valoda un kognitīvās prasmes

1. Sadarbojieties ar logopēdu, lai uzzinātu, kā mājās varat palīdzēt Jūsu bērnam apgūt rakstītprasmi, lietojot pareizas garumzīmes.
2. Iesaistieties Jūsu bērna mājas darbu izpildē, it īpaši matemātikas uzdevumu risināšanā.
3. Iesaistiet bērnu aktivitātēs, kuras trenē uzmanību un koncentrēšanās spējas.

Komunikācijas prasmes un vispārējās zināšanas

1. Iedrošiniet bērnu sadraudzēties ar saviem vienaudžiem, lai uzaicina viņus ciemos, tā Jūs zināsi, kādi viņi ir.
2. Rosiniet bērnu stāstīt par dienas notikumiem.
3. Radiet interesi, lai paplašinātu bērna redzes loku, kas palīdzētu mācīties.

Emocionālais briedums

1. Izsakiet atzinību par labu paveikto darbu.
2. Rosiniet bērnu izvērtēt savu rīcību, novērtēt panākumus.

Sadarbība ar skolotājiem

1. Sadarbojieties ar klases audzinātāju un uzklausiet viņas norādījumus.
2. Iesaistieties klases audzinātājas rīkotajos pasākumos, jo tas motivē Jūsu bērnu.
3. Nebaidieties pārrunāt ar vizuālās mākslas skolotāju par bērna nespēju koncentrēties nodarbībām.

EDGARAM ir 9 gadi, mācās 3.klasē,. Zēns savā dzīvē daudz pārcietis. Mamma lieto narkotikas un zēnu audzina audžu vectētiņš. Bērniem Edgars nepatīk, tie no viņa izvairās. Klasē ir draugs, abi kopā dara blēņas. Ļoti nekārtīgs, nedzird, kas stundā jādara, dzīvo savā pasaulē. Zēns ir nervozs – švīkā burtnīcas, grāmatu apvākojumus, solu, lauž pildspalvas, zīmuļus. Mamma zēnu skolas internātā apmeklē apmēram reizi mēnesī un sola, ka 3. klasē viņa zēnu ņems katru dienu mājās. Zēns priecājas, ka mamma gaida bērniņu. Nu jau 3 – 4 mēnešus zēns nav saticis mammu.

Pedagogu, speciālistu redzējums	Ģimenes redzējums
Skolas direktors: ļoti jūtīgs, dzīvu vecāku bārenis. Speciālais pedagogs logopēds: nodarbības apmeklē, grūti koncentrēties darbam. Darbi nekārtīgi, garumzīmju kļūdas lielākoties neuzmanības dēļ. Psihologs: zēns bieži fantazē par situācijām kādās vēlētos atrasties. Fantāzijas traucē mācību procesam. Zēnam grūti nosaukt jūtu vārdus. Emocionālās sfēras traucējumi. Ārstnieciskās vingrošanas skolotājs: dzīvo sapņu pasaulē, reizēm nav robežas starp sapņiem un īstenību. Ļoti ilgojas pēc pieskārieniem, apskāvieniem. Pagarinātās dienas skolotāja: lai zēns strādātu, nemitīgi tas jāatgādina, jāsēž klāt, lai veiktu darbu, kaut uzdevumus pats var izpildīt bez palīdzības. Pedagogi: agļu valodas stundās ļoti haotisks, neiekļaujas kontūrās, krāsojot lieto tumšas krāsas. Uzmanības laiks ļoti īss. Vizuālās mākslas stundās nedzird uzdevuma noteikumus, viss jūk, brūk. Arī latviešu valodā, matemātikā, dabas zinībās it kā nedzird, „nav klasē”, tukšs acu skatiens. Audzinātāja: jau šajā vecumā daudz pārdzīvojumu. Mammai narkomānei atņemtas vecāku tiesības. Aizbildniecība slimai vecmāmiņai. Beidzot pirmo klasi, zēna vecmāmiņa no smagas slimības mirst. Edgaru tagad audzina audžu vectētiņš, kas savu iespēju robežās uzklausa ieteikumus un dara visu, lai varētu palīdzēt zēnam. Zēns nemāk iekļauties klases kolektīvā, klasesbiedriem viņš nepatīk, pat tad, kad zēns iesaistās kopīgās rotaļās, viņam neizdodas labs kontakts ar pārējiem. Kopīgu valodu atrod ar zēnu, kas arī nāk no nelabvēlīgas ģimenes. Tad abi kopā dara blēņas. Abiem ir par ko pārrunāt neķītrības, glupības. Grūti ar E. sarunāt. Reizēm izdodas individuālās sarunās panākt mantu sakārtošanu, pieklājīgu uzvedību, centību. Pēc īsa laiciņa viss atkal aizmirstas.	Zēns pie manis nonāca 4 gadu vecumā. Savā īsajā dzīvē jau zēns bija „visu” redzējis. Zēns bija raudulīgs, nekādu sadzīvisku iemaņu. Vēl slapināja biksēs un gultā. Tā tas turpinājās līdz otrai klasei. Vecmāmiņa daudz darīja, lai zēnam iemācītu sociālās prasmes. Līdz skolai iemācīja labi lasīt. Zēnam ļoti patīk lasīt grāmatas. Es zēnu no internāta izņemu trešdienās un piektdienās. Ja es nenokontrolēju, burtnīcas vai grāmatas ir palikušas skolā. Ļoti jākontrolē, lai izpildītu prasīto. Bieži iegrīkst savā sapņu pasaulē, sēž un nepilda mājas darbus. Mājās arī grūti pieradināt pie kārtības – savas mantas no met, kur pagadās. Tā kā zēnam ir laba galva, pašlaik liecībā sekmes vēl labas. Skolotāja ieteica apmeklēt bērnu psihiatru, sākām dzert zālītes. Situācija uzlabojās. Taču pēc vasaras trešajā klasē problēmas ir atsākušās. Audzinātāja pārjautāja, vai turpinām lietot zāles. Noteikti atkal aizvedīšu Edgaru pie psihiatra. Tāpat ar viņu strādās skolas psihologs. Skolotāja arī man pašam ieteica parunāties ar psihologu, lai es ar šo situāciju tiktu galā. Audžu vectētiņš

IETEIKUMI ĢIMENEI

Neskatoties uz to, ka bērnam ir sarežģīta sociālā situācija, tomēr ir iespējams izmainīt gan apkārtējo attieksmi, gan paša bērna attieksmi pret apkārtējiem.

Fiziskā veselība un labklājība

1. Iesakiet iesaistīties sporta nodarbībās.
2. Pavadiet vairāk laika svaigā gaisā kopā ar bērnu.

Sociālā kompetence

1. Dodiet uzdevumus, kas jāveic patstāvīgi.
2. Uzticieties, ka viņš spēj darbu paveikt bez citu palīdzības.

Emocionālais briedums

1. Iegādājieties kādu dzīvnieciņu, iesakiet bērnam rūpēties par to.
2. Rosiniet bērnam paust savas emocijas un pieaugušajiem nebaidīties izrādīt savu mīlestību.
3. Esiet biežāk kopā ar savu bērnu, samīļojiet viņu.

Valoda un kognitīvās prasmes

1. Tā kā zēnam patīk lasīt, palūdziet izlasīto pastāstīt.
2. Pārrunāji lasīto un rosiniet viņam pašam izteikt spriedumus.

Komunikācijas prasmes un vispārējās zināšanas

1. Iesakiet izlasīt tādas grāmatas, kurās ir veiksmīgi atrisinātas savstarpējo attiecību problēmas.
2. Regulāri ievērojiet prasību, ka katrai lietai ir sava noteikta vieta, tas radinās pie kārtības.

Sadarbība ar skolotājiem

1. Sarunāji ar skolotājiem kādus vingrinājumus varētu veikt mājās, lai uzlabotu uzmanību un koncentrēšanās spējas veikt noteiktu darbu.

JANAI ir 10 gadi, viņa ir 4. klases skolniece. Jana ir vienīgais bērns, ģimenē ir abi vecāki. Līdz skolas vecumam Janu audzināja vecvecāki laukos.

Grūtības mācībās vērojamas jau no 1. klases, kad bija grūti ievērot skolas kārtību un dažādos jaunus nosacījumus (temps, apjoms), kā arī izpildīt mācību uzdevumus.

Pedagogu, speciālistu redzējums	Ģimenes redzējums
Klases audzinātāja: bieži slimo ar saaukstēšanās un infekcijas slimībām, kavē skolu attaisnoti, slimības dēļ. Grūti atsākt mācības, jo kavējumi rada „robus” zināšanās. Vājas sekmes matemātikā, arī mūzikā un sportā. Turas nomaļus, neiesaistās klases biedru aktivitātēs, klusa un noslēgta. Atstāj iebiedēta un nepietiekami aprūpēta bērna iespaidu. Skolotāju aizrādījumus ievēro, izturas pieklājīgi, uzvedība stundās ir laba. Aizrādījumus pārdzīvo, noslēdzas sevī vēl vairāk. Atmiņa laba, mācību materiālu izprot, bet tas netiek nostiprināts, jo mājas darbus pilda neregulāri, bieži pavirši. Darba temps normas robežās. Uzmanības noturība vāja, pievēršas ar stundas tēmu nesaistītām nodarbēm. Var izplēst lapu no burtnīcas, ja tur ir nesekmīga atzīme. Iniciatīvu nekad neizrāda, pat, ja iemācījusies uzdoto vai zina atbildi, roku neceļ un atbildēt pati nevēlās. Roku pirkstu sīkā motorika labi attīstīta, kustību koordinācija nepietiekami attīstīta. Papildus nodarbības matemātikā apmeklē tikai pēc skolotāja uzaicinājuma, „velk” laiku, tajās neko nedara. Intereses vāji izteiktas, brīvajā laikā zīmē, pavada laiku pie datora. Pati izvēlējusies apmeklēt keramikas pulciņa nodarbības skolā. Ir pārāk atkarīga no citu cilvēku (klasesbiedru) viedokļa, pietrūkst savas attieksmes, kaut gan psihoemocionālā attīstība atbilstīga vecumam. Palīdzību no skolotājiem nelūdz, jo motivācija veikt uzdevumus labāk ir ļoti vāja. Patiesa, konstruktīva sadarbība ar vecākiem tā arī nav izveidojusies. Kādēļ tas tā, grūti pateikt.	Esam ļoti aizņemti darbā, par problēmām skolā uzzinām no skolotājas. Jana bieži nestāsta patiesību par to, kā gājis skolā, slēpj no mums burtnīcas, apgalvo, ka nekas nav uzdots. Skolā viņa ļoti nogurst, kad atnāk mājās, saka, ka ir tik nogurusi, ka pat runāt ar viņu labāk nevajagot. Viņai ir sava istaba, kurā valda liela nekārtība, to sakārto tikai pēc vairākkārtējiem mudiņajumiem vai pat soda. Arī par nesekmīgām atzīmēm mēdzam sodīt. Esam daudz runājuši par to, ka jāmacās vairāk, jāizpilda uzdots, aizrādām par nekārtību, bet meita nemaina savu attieksmi. Uz skolu iet nelabprāt. Mājās vakarā skatās televizoru un spēlē datorspēles, kaut gan mājas darbi nav izpildīti. Lielākā problēma ir tā, ka viņa melo, nevaram ticēt gandrīz nekam, ka viņa stāsta. Cenšamies pārbaudīt uzdoto, bet kopumā tomēr uzskatām, ka skola ir viņas atbildības joma, domājam, ka patstāvība un atbildības sajūta var veidoties tikai tad, ja bērns pats ir atbildīgs par veicamajiem uzdevumiem. Vecāku sapulces neapmeklējam laika trūkuma dēļ, dažreiz arī ir kauns no pārējiem vecākiem un skolotājas par mūsu meitas sliktajām sekmēm skolā. Mamma

IETEIKUMI ĢIMENEI

Fiziskā veselība un labklājība

1. Kopā ar ģimenes ārstu vai citiem konsultantiem mēģiniet izprast bērna vājās veselības iemeslus; ja nepieciešams, lietojiet ārsta ieteiktos medikamentus.
2. Veltiet vairāk uzmanības atpūtai brīvā dabā (pastaigām; aktīvām, sezonālām sporta nodarbēm); vēlams, lai atrašanās svaigā gaisā būtu regulāra.
3. Aiciniet bērnu iesaistīties kādā sporta sekcijā – ļaut izvēlēties tīkamāko sporta veidu – savukārt, ja bērns protestē pret iesaistīšanos organizētās sporta aktivitātēs, neizdariet spiedienu uz viņu, bet vairāk pievērsiet atpūtai brīvā dabā.

Sociālā kompetence

1. Mudiniet bērnu vairāk pievērsties arī tiem mācību priekšmetiem, kas padodas sliktāk un mazāk interesē – rosiniet mācīties cītīgāk, un, ja bērns piekrīt, organizējiet papildus nodarbības matemātikā.
2. Vēlams, lai privātsundu pedagogs būtu cilvēks, kas rod labu emocionālu kontaktu ar bērnu un netiek „atgrūsts”; „atgrūšanas” gadījumā gaidītā kompetences uzlabošanās varētu nesekot, bet tieši pretēji – bērns varētu noslēgties sevī vēl vairāk.

Emocionālais briedums

1. Apmeklējiet psihologu vai psihoterapeitu, kas specializējas ģimenes problēmu risināšanā, meditācijā. Ja visi ģimenes locekļi nepiekrīt šim risinājumam, būtu vēlams vismaz vienam no vecākiem kopā ar bērnu psihologu apmeklēt.

2. Par melošanas problēmu sākotnēji būtu vēlams vecākiem ar psihologu konsultēties bez bērna klātbūtnes, apspriest audzināšanas stilu ģimenē.

Valoda un kognitīvās prasmes

1. Pārrunājiet ar Janu skolā piedzīvoto, virojiet savstarpējo uzticēšanos ģimenē.
2. Nenosodiet bērnu, mēģiniet izprast viņa emocionālās problēmas.
3. Lūdziet izskaidrot nepietiekamo sekmju iemeslus.
4. Rosiniet bērnu runāt atklāti, nesodiet par to, ja bērns pasaka Jums nepatīkamas, bet patiesas lietas, kas, viņaprāt, ir problēmu lokā.

Komunikācijas prasmes un vispārējās zināšanas

1. Rosiniet bērnu izpaust savas domas, ne tikai paļauties uz skolas biedru autoritāti.
2. Mudiniet bērnu vairāk laika pavadīt ar vienaudžiem, kam ir līdzīgas intereses, aizraušanās; nenoslēgties sevī.

Sadarbība ar skolotājiem

1. Konsultējieties ar problemātisko priekšmetu pedagogiem par individuālo nodarbību iespējām.
2. Rosiniet bērnu cītīgāk sekot līdzi stundā; vērsties pie pedagogiem ar jautājumiem (nevis ieslīgt vienaldzībā), ja kaut kas pilnībā nav saprotams.
3. Nekautrējieties vairākkārt jautāt par kādu konkrētu problēmu, ja ar vienas reizes skaidrojumu ir bijis par maz.

JĀNIS, 5 gadi, pirmsskolas izglītības iestādi apmeklē no 2 gadu vecuma. Komunikabls, mīlīgs un ļoti emocionāls. Dienas laikā bieži nāk klāt un pieglaucas. Novērojamas uzvedības problēmas – agresīvs, kauslīgs, neapbrīnināms. Krasas garastāvokļa maiņas, sekmes mainīgas, jo ir periodi, kad uzdevumus veic atbilstoši savam attīstības līmenim, bet ir arī tādi brīži, kad nespēj paveikt pat elementāras lietas (piemēram, aizkrāsot laukumu). Grupā starp vienaudziem drīzāk ir vientuļnieks, nav sava drauga. Pastaigu laikā bieži cenšas atdalīties no pārējiem bērniem, paslēpties. Ja tiek saukts piebiedroties, to dara kaitinoši lēni, negribīgi, reizēm jāiet pakal un jāved aiz rokas.

Pedagogu, speciālistu redzējums	Ģimenes redzējums
Logopēds: aktīvs, komunikabls bērns. Sarunas laikā stāsta par sadzīvīskām lietām, pašam ir savs viedoklis par atsevišķām dzīves situācijām un lietām. Ja runājam par zēnu neinteresējošām tēmām, sarunas nevedas, līdz ar to nevedas arī ieklānotais darbiņš. Skaņu izruna ir apmierinoša. Runas instrukcijas izprot, valodas gramatiskā uzbūvē kļūdas nav novērojamas, prievārdus lieto pareizi. Balstoties uz attēlu, ar jautājumu palīdzību veido teikumus, pēc tam pieslēdzot iztēli, spēj izdomāt nelielu stāstiņu. Reizēm ir sajūta, ka domas skrien ātrāk par spēju tos izteikt, līdz ar to stāstījums veidojas neloģisks un nesaprotams. Sporta skolotāja: zēna uzvedība ir atkarīga no garastāvokļa maiņas. Kad nav garastāvokļa, tad nodarbību laikā uzdevumus neveic savu spēju līmenī. Tādos brīžos nav ne pierunājams, pārliecināms, stūrgalvīgi turas pie sevis pieņemtā lēmuma. Tikko ir radusies pārliecināšana motivācija paveikt doto uzdevumu, to izpilda zibenīgi un precīzi. Psihologs: bērns informāciju iegaumē pakāpeniski. Mehāniski iegaumētā informācija saglabājas ilgstoši atmiņā. Stāsta būtību spēj uztvert daļēji, stāstījums neskaidrs. Instrukcijas uztver, spēj ievērot un pilda. Uztvere ļoti tieša. Domāšanas rezultāti mainīgi, spēj sniegt atbildes, par kurām ir zināšanas. Darbam spēj koncentrēties, uzmanības noturība ir atbilstīga vecumam. Ir verbālas grūtības. Novērojami emocionālās sfēras traucējumi. Grupas skolotāja: novērojamas straujas garastāvokļa maiņas. Lietas saprot burtiski. Uzdod pārāk daudz jautājumu. Ir emocionālas dabas problēmas.	Kad uzsāka iet bērndārzā, Jānis vēl nerunāja. Pirmajā gadā dēls bieži slimoja. Pavasarī dēlam uz rokas uzlija verdoša tēja un applaucēja roku un kaklu. Pašreiz ir uz labās rokas un kakla rētas. Tas prasīja lielu pacietību dēlam slimnīcā, jo bija sāpīgas pārsiešanas katru dienu. Ja dēls līdz negadījumam vēl ievēroja robežas un pajautāja, vai drīkst kaut ko ņemt, bija pieklājīgs un ar viņu varēja viegli sadarboties, tad slimības laikā tika ļoti saudzēts un diemžēl arī lutināts, tāpēc tagad ir mainījies. Bija viens periods, īpaši pagājušā gada ziemā, kad dēls bija ļoti agresīvs, bez īpaša iemesla sita brālim. Bija sliktas attiecības ar vecmammu, arī pret viņu bija agresīvs. Agrāk abi ar brāli daudz kāvās, grūti bija sadalīt mantas. Dēlam ir grūtības ar mantu un savu lietu nolikšanu vietā. Agrāk dēls ļoti labprāt palīdzēja mājas darbos, pašreiz viņam patīk mazgāt un slaucīt grīdu. Kad braucam sabiedriskajā transportā, tad dēls pirms kāda laika vēl skraidīja pa transporta līdzekli, mainīja vietas kā ienāca prātā un grūti bija viņu savaldīt. Esmu pamanījusi, ka dēls ir ļoti komunikabls, viegli uzsāk sarunu ar jebkuru cilvēku. Viņam ir svarīgi, lai pieaugušais turētu doto vārdu. Ja esam kaut ko norunājuši, tad to arī darām. Grūtības ir ar iešanu pie rokas. Pilsētā īpaši es skaidroju, ka tas ir bīstami. Diezgan pagrūti ir ar noteikumu ievērošanu. Skaidroju, ka noteikumi domāti drošībai. Bieži vakaros dēls teica, ka ir bailes. Nāca uz vecāku istabu un nesām viņu atpakaļ uz savu gultiņu. Iegādājāmies naktslampiņu, pirms gulēšanas lasījām pasakas, dziedājām dziesmiņas un skaitījām lūgšanas, likām kaklā rožukroņa krelles, kuras tumsā spīd, tad tā nakts bija mierīgāka. Vēl pamanīju, ka grūti noturēt uzmanību uz vienu lietu. Bijām vienā nodarbībā – kad dēlam apnīka, viņš pajautāja atļauju aiziet uz tualeti un pats aizklīda pa ēku. Esmu pamanījusi, ka dēls vairāk klausā tēti. Tētis ir stingrāks un noteiktāks savās prasībās. Man ir grūti dēlam atteikt. Bieži vien lūdzu palīdzību vīram. Piemēram, lai veikālā nepirktu kādu mantu, zvanu vīram un lūdzu, lai pasaka nē. Vīrs par dēlu saka, ka ar viņu visu varot sarunāt. Mamma

IETEIKUMI ĢIMENEI

Bērna fiziskās un psihiskās attīstības pamatā ir emocijas. Bērnu emociju veidošanā liela nozīme ir ģimenei. Vecāku un bērnu savstarpējā saskarsme ietekmē bērna emocionālo uzvedību. Pirmās emocijas bērns saņem ģimenē no mātes un tēva. Emocijās bērns atspoguļo savas vajadzības, svarīgi zināt, kā šīs vajadzības apmierināt. Ja tiek atvieglota vajadzību apmierināšana, tad tas radīs bērnā pozitīvu emocionālo pārdzīvojumu, bet viss, kas kavē to, veicina negatīvas emocijas. Emocijas ir kā atbilde uz konkrētu situāciju.

Fiziskā veselība un labklājība

1. Brīvdienās kopā ar bērnu ieviesiet rīta rosmi, radiet bērnā pozitīvas emocijas.
2. Fizisku aktivitāšu laikā padziediet kādu jautru dziesmu vai noskaitiet uzmundrinošu skaitāmpantiņu.

Sociālā kompetence

1. Spēlējiet lomu spēles, kurās bērns var izspēlēt savas tā brīža emocijas.
2. Paplašiniet bērna pozitīvo emociju pieredzi kopīgās rotaļās vai darbībās.

Emocionālais briedums

1. Balstiet Jūsu attiecības mīlestībā, iejūtībā, sapratnē.
2. Turiet doto vārdu.
3. Veltiet vairāk laika pārrunām ar bērnu par viņa tā brīža emocijām.
4. Esiet atsaucīgi un pieejami savam bērnam, kad viņam tas ir nepieciešams.

Valoda un kognitīvās prasmes

1. Provocējiet bērnu uzdot pēc iespējas vairāk jautājumus.
2. Lasiet bērnam priekšā viņa mīļākās grāmatas.

Komunikācijas prasmes un vispārējās zināšanas

1. Pārrunāji ar bērnu grāmatas, kuras esat izlasījuši. Uzziniet, kāpēc viņam tās patīk vai nepatīk.

Sadarbība ar skolotājiem

1. Sadarbojieties ar grupu audzinātāju un atbalsta personālu.

JURIM ir 11 gadi, viņš skolā mācās 3. gadu. Pirms tam zēns apmeklēja citu vispārizglītojošo skolu. Juris ir aktīvs, skaļš, neievēro daudzas sabiedrībā pieņemtas uzvedības normas. Mācību procesā un klases kolektīvā iekļaujas ar grūtībām. Cenšas darīt tikai to, ko pats vēlas. Vienmēr atrod attaisnoju-
mu tam, kāpēc nevēlas pildīt udevumus, kuri uzdoti visai klasei. Jura dzimtā valoda ir krievu valoda, un, neraugoties uz to, ka viņš jau ilgi mācās skolā ar latviešu mācību valodu, vēl joprojām grūtības sagādā sazināšanās latviešu valodā. Mācību uzdevumu izpratne ir vāja, ja šos uzdevumus skaidro latviešu valodā.

Pedagogu, speciālistu redzējums	Ģimenes redzējums
Skolas administrācija: Juris skolā iestājās pēc tam, kad veselības problēmu dēļ, nespēja sekot mācību tempam vispārizglītojošā skolā. Zēnam ir redzes problēmas (smagas pakāpes vājredzība) un kustību traucējumi, tomēr viņa intelektuālā attīstība nav traucēta. Juris ir gudrs un attapīgs, ātri orientējas dažādās situācijās, patīk uzstāties auditorijas priekšā un tas viņam labi padodas. Vecāki ļoti rūpējas par zēnu, un labprāt sadarbojas ar skolas administrāciju un pedagogiem. Mācību priekšmetu skolotāji: Juris ir gudrs, bet tajā pašā laikā izlutināts un slinks. Viņš daudz laika velta aktivitātēm, kuras nav saistītas ar mācību procesu. Viņam vienmēr līdzī uz skolu ir jaunas rotaļlietas, saldumi. Savukārt, mājas darbi nav izpildīti vai aizmirsti mājās. Grūtības sagādā mācību priekšmeti, kuros nepieciešama salīdzinoši augsta latviešu valodas sapratne. Zēns pieprasa nemitīgu uzmanību, nespēj strādāt patstāvīgi. Jurim labi padodas matemātika. Ātri un attapīgi risina uzdevumus galvā, bet rakstu darbus veic negribīgi un ļoti gausā tempā. Grib iesaistīties sarunā, bet necīgā vārdu krājuma dēļ, nespēj brīvi izteikties. Kaut gan Jurim ir daudz papildus individuālo nodarbību, lai labāk apgūtu latviešu valodu, viņš bieži kautrējas runāt latviski, arī sūdzas vecākiem, ka neko nesaprot. Valodas komunikācijas problēmu dēļ, nespēj produktīvi darboties kolektīvā. Taču, tajā pašā laikā, cenšas būt līderis, vienmēr grib uzvarēt. Bieži neizprot kolektīvo mācību aktivitātes (grupu darbu, projektu) vai didaktisko spēļu noteikumus, un visiem jauucas pa vidu, traucē citiem.	Mēs ļoti rūpējamies par Juri un viņa vajadzības mēs uzskatām par prioritāti, pat nomainījām dzīves vietu, lai bērns varētu mācīties šajā skolā un pēc stundām vienmēr būtu kopā ar saviem vecākiem. Mēs dēlu reizi- zēm lutinām, jo viņam objektīvi ir vāja veselība. Jurim ir jau veiktas vairākas acu, kā arī kājas operācijas. Mēs uzskatām, ka mācīšanās grūtības varētu būt radušās no daudzajām narkozēm bērnībā. Mēs darām visu, ko dēls grib. Juris apmeklē mūzikas nodarbības, bet veselības problēmu dēļ, ne vienmēr veic visus uzdevumus. Mēs palīdzam Jurim pildīt arī mājas darbus, lai viņam būtu vieglāk. Jurim no sākuma jaunajā skolā bija grūti iejusties, bet šogad zēns ir kļuvis patstāvīgāks, vairs nesūdzas par skolas grūtībām, ir sadraudzējies ar klases biedriem. Mamma

Eiropas Sociālā fonda projekts „Izglītājamo ar funkcionāliem traucējumiem atbalsta sistēmas izveide” (vienoššanās Nr. 2010/0330/1DP/1.2.2.4./10/PIA/VIAA/001)

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Informatīvs materiāls vecākiem par jaukiem attīstības traucējumiem un mācīšanās traucējumiem • Kartes
Autori: S. Tūbele, I. Šūmane, M. Burčaka, E. Laganovska,
T. Landra, projekta atbalsta izglītības iestāžu pedagogi

IETEIKUMI ĢIMENEI

Fiziskā veselība un labklājība

1. Veltiet laiku regulārām kopīgām sezonālām fiziskām aktivitātēm, kas piemērotas zēna veselības stāvoklim (nelieli ģimenes pārgājieni rudenī, nūjošana, regulāras pastaigas svaigā gaisā, vienkārša velotrenažiera izmantošana siltā laikā ārpus telpām utt.).

Sociālā kompetence

1. Centieties disciplinēt zēnu brīžos, kad viņš cenšas kategoriskāk uzstāt; paskaidrojiet, ka gan skolā, gan ģimenē un draugu lokā jārēķinās ne tikai ar savām vēlmēm, bet arī ar citu cilvēku viedokli.

Emocionālais briedums

1. Veltiet vairāk laika kopējām izglītojošām un izklaidējošām nodarbēm, kurās zēns varētu īstenot savu tiekšanos būt līderim, attīstīt konstruktīvas līdera īpašības (piemēram, organizējiet ģimenes pikniku vasarā, kur zēns ne tikai izvēlētos norises vietu un laiku, bet arī našķus, un palīdzētu visu sagatavot; pikniks var būt tematisks, piemēram, „angļu sviestmaižu pikniks”, pirms kura zēnam būtu jāiepazīstas ar informāciju par šo tēmu un arī jāapstāsta par to vecākiem/citiem piknika dalībniekiem).
2. Ļaujiet viņam veikt plānošanas darbus, un centieties sekot šim plānam, tik tālu, cik tas ir iespējams.

Valoda un kognitīvās prasmes

1. Iedrošiniet zēnu runāt latviski, nesamulstot par izrunas kļūdām.
2. Paskaidrojiet bērnam, ka visi cilvēki, apgūstot svešvalodas, sākumā mēdz bieži kļūdīties.

Komunikācijas prasmes un vispārējās zināšanas

1. Iesaistieties pasākumos, kas notiek latviešu valodā un kas varētu bērnu interesēt, lai iespējami vairāk dzirdētu latviešu valodu un būtu iespēja sarunāties ārpus skolas, iegūt jaunus draugus

Sadarbība ar skolotājiem

1. Sadarbojieties un konsultējieties ar klases audzinātāju un logopēdu, lai uzlabotu zēna runātprasmi latviešu valodā.

KARLS, pašlaik mācās 5. klasē. Pirmajā klasē zēns bija kustīgs, nemitīgi pieprasīja sev uzmanību. Mācību darbā grūti koncentrēties, katrs sīkums stundā novērš uzmanību. Karlam ir laba dzirdes atmiņa. Grūtības sagādā lasīšana, rakstīšana, matemātika. Sākumā zēns nevēlējās apmeklēt papildnodarbības, taču no 3. klases sāka to darīt bez lielas piespiešanas. Ieguldītā darba rezultātā Karls ir sekmīgs. 4. klasē jau prata sevi objektīvi novērtēt. Zēns dejoja modernās dejas, diemžēl zēna veselības dēļ nodarbības modernajās dejās bija jāpārtrauc. Vecāki kopīgi ar fizioterapeitu atrada jaunu risinājumu – trenēties florbolā.

Pedagogu, speciālistu redzējums	Ģimenes redzējums
Skolas direktors: zēns ir pieklājīgs un kustīgs. Speciālais pedagogs logopēds: Karls sākumā bija raudulīgs, ātri uztraucās, trūka kritiskas attieksmes pret sevi. Taču 4. klasē jau zināja, kuru uzdevumu varēs pats izpildīt. Ārstnieciskās vingrošanas skolotājs: grūti zēnu motivēt vingrošanai, kas prasa koncentrēšanos, bet fiziski nav jāiesaista lielas muskuļu grupas un spēks. Pagarinātās dienas skolotāja: nemierīgs, kustīgs, daudz jāpalīdz uzdevumu nosacījumu ievērošanā. Pedagogi: vizuālajās mākslas stundās Karlam ir ieceres, bet nevar tās izpildīt laikā. Mājās veiktie zīmējumi kopā ar mammu ir brīnišķīgi. Angļu valodā labi veic klausīšanās un runāšanas uzdevumus, sliktāk viņam veicas ar rakstīšanu. Latviešu valodā ir sliktas lasīšanas prasmes. Ilgi jauca b un d burtus, kaut tika lietotas dažādas metodes šo burtu atšķiršanai. Labprāt mācās no galvas tautasdziesmas. Audzinātāja: zēnam ļoti patīk glāsti, uzslavas. Zēns bieži raudāja, kad skolotājs pacēla balsi, to ļoti pārdzīvoja. Draugus klasē meklēja ar saldumu palīdzību. Labprāt piedalās dažādos konkursos.	Karls ir plānots un gaidīts bērns. Grūtniecība noritēja bez kādiem starpgadījumiem. Pirmie sarežģījumi sākās pēc dažām nedēļām, kad bērnam parādījās problēmas ar kuņģa darbību. No trīs gadu vecuma Karls sāka apmeklēt bērnudārzu, taču bieži slimoja. Taču, kad viņam bija iespēja šajā iestādē apmeklēt grupu, kuras mērķis bija nostiprināt bērniem imunitāti, viņš izgāja masāžas kursu, dzēra tējas, dažādus vitamīnus, apmeklēja papildus vingrošanu un ārsta pārbaudes. Grupā regulāri tika izmantots ultravioletais starojums. Karla veselības stāvoklis uzlabojās. Sāku pievērst uzmanību viņa darbiņiem, konstatēju, ka bērns raksta un mēģina lasīt „spoguļrakstā”. Sāku vainot audzinātājas, ka tās nevelta manam bērnam pietiekami daudz laika. Viņas ieteica apmeklēt neirologu, to arī nolēmu izdarīt. Pēc konsultācijas saņēmu slēdzienu par disleksiju, apmeklējām pedagoģiski medicīnisko komisiju. Uz pirmo klasi gājām ar bailēm, ka Karls īsti neprot lasīt, jauc burtus. Skolā ieteica izmantot programmu skolēniem ar mācību traucējumiem. Pēc stundām daudz strādājām kopā. Es palīdzēju zīmēšanā, veidošanā, lasīšanā, bet ar tēvu viņi mācījās matemātiku un dzejoļus no galvas. Otrās klases vidū mums ieteica apmeklēt papildnodarbības attīstības centrā. Sākumā likās, ka ir uzlabojums, viņš jutās labi, jo nodarbības paaugstināja pašvērtējumu, taču, pēc gada lielus uzlabojumus neredzēju, tāpēc nolēmām to pārtraukt. Iesaku vecākiem, kuru bērniem ir tādas problēmas, iemācīties pieņemt viņus tādus, kādi viņi ir. Man bija ļoti grūti saprast, gribējās salīdzināt ar pirmo bērnu, vai arī ar kādu citu. Karla mamma

Eiropas Sociālā fonda projekts „Izglītājamo ar funkcionāliem traucējumiem atbalsta sistēmas izveide” (vienošanās Nr. 2010/0330/1DP/1.2.2.4./10/PIA/VIAA/001)

ESF
EIROPAS SOCIĀLAIS FONDS
IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

EIROPAS SAVIENĪBA

Informatīvs materiāls vecākiem par jaukiem attīstības traucējumiem un mācīšanās traucējumiem • Kartes
Autori: S. Tūbele, I. Šūmane, M. Burčaka, E. Laganovska, T. Landra, projekta atbalsta izglītības iestāžu pedagogi

IETEIKUMI ĢIMENEI

Fiziskā veselība un labklājība

1. Turpiniet atbalstīt viņa fizisko aktivitāti florbolā.

Sociālā kompetence

1. Iedrošini piezvanīt vai satikties ar draugiem, lai varētu pārrunāt izlasīto.
2. Pajautāji bērnam par viņa sapņiem un atrodi veidu, kā iedrošināt viņu.

Emocionālais briedums

1. Uzsveriet nevis to, ko bērns nevar, bet gan to, ko viņš spēj un var – pozitīvā attieksme.
2. Rezervējiet pietiekami daudz laika. Jūsu bērnam būs nepieciešams papildus laiks, lai varētu izlasīt un pārlasīt materiālu.

Valoda un kognitīvās prasmes

1. Ļaujiet bērnam lasīt pa nelieliem gabaliņiem, iezīmējiet biežas pauzes.
2. Izmantojiet grāmatu audio ierakstus.
3. Ļaujiet izmantot lineālu vai grāmatzīmi, lai izceltu tikai lasāmo rindu.

Komunikācijas prasmes un vispārējās zināšanas

1. Palūdziet bērnu izlasīt un pārlasīt materiālu, pārrunāji par ko ir izlasīts, un izlasiet vēlreiz.
2. Pārrunāji izlasīto materiālu, maksimāli lietoji multisensoro stimulāciju: redzi, dzirdi, tausti.
3. Īsi pārspriedi tekstu pirms lasīšanas.

Sadarbība ar skolotājiem

1. Sadarboji ar skolotāju logopēdu, skolotājiem, lai kopīgi risinātu pārvaramās grūtības mācību procesā.
2. Norunāji regulāras tikšanās ar savu skolotāju, lai novērotu procesu un pārrunātu satraucošos jautājumus.
3. Pajautāji skolotāji, ko Jūs varat darīt mājās, lai attīstītu un veicinātu bērna progresu.

KĀRLIM ir 11 gadi, mācās 5. klasē. Komunikabls, smaidīgs, izpalīdzīgs un emocionāls. Kārlim bieži mainās oma, tāpēc vienaudžiem ir grūti komunicēt ar viņu. Augumā ir lielāks nekā citi klases zēni. Nepatīk rakstīt šaurās līnijās, tomēr nereti atsakās no lielajām līnijām, tāpēc, ka citi klasesbiedri raksta šaurajās līniju burtnīcās. Kārlis koncentrējas darbam ne ilgāk par 10 – 15 minūtēm. Ātri nogurst. Nepatīk rokdarbi, atsakās zīmēt, jo uzskata, ka tas neizdodas pietiekami labi. Labprāt dzied, bet tikai tās dziesmas, kuras pašam patīk. Ļoti patīk individuālās nodarbības, bet Kārlim ir svarīgi, lai cilvēks viņam patīk. Ir atteicies no vairākiem privātskolotājiem. Ja skolotājs patīk, nav vērojamas uzvedības problēmas. Labprāt izsaka vēlmi piedalīties aktivitātēs, taču tajās pats reti iesaistās.

Pedagogu, speciālistu redzējums	Ģimenes redzējums
Skolas vadība: tas ir mūsu populārākais skolēns skolā. Jau no pirmās klases mums ar viņu ir lielas problēmas. Šķiet, ka viņam vajadzētu citu mācīšanās formu, citu skolu. Lielākā daļa mūsu skolas pedagogu netiek ar viņu galā. Speciālais pedagogs: ir patīkami komunicēt ar Kārli. Viņam ir īpašs viedoklis par dažādām situācijām un lietām. Labprāt dalās domās par globālām lietām, par to, kā dzīvo citur, kas notiek kosmosā un ļoti interesē enciklopēdijas. Ir grūti komunicēt ar ģimeni, lielākoties tāpēc, ka regulāri nav sazvanāmi, un ierodas skolā tikai pēc vairākkārtējiem uzaicinājumiem. Logopēds: Kārlis atsakās nākt uz manām nodarbībām. Psihologs: Kārlis labprāt piedalās nodarbībās, bet domāju, ka arī mammai nepieciešams apmeklēt psihologa konsultācijas kopā ar savu bērnu. Klases audzinātāja: ir grūtāk strādāt ar Kārli nekā ar citiem klases bērniem; bet galvenais ir atrast pareizo pieeju darbā ar Kārli. Viņam ir svarīgi, ka stundas laikā pievērs uzmanību. Ar ģimeni ir laba saskarsme, kaut arī mamma bieži ir aizņemta. Pēdējā gada laikā Kārlim ir uzlabojušās attiecības ar tēvu. Kārlis ir kļuvis arī centīgāks. Ģimene ir šķirta, tomēr abi vecāki rūpējas par Kārli, īpaši finansiāli.	Kārlis mazotnē bija ļoti pozitīvs un komunikabls bērns. Labprāt rotaļājās ar saviem vienaudžiem. Kad sākām iet dārziņā, mums radās daudz problēmu. Bieži skolotājas un vadītāja sūdzējās par to, ka zēns negrib neko darīt un kaujas ar saviem grupas bērniem. Mums ieteica apmeklēt Montessori nodarbības vai kādu citu terapiju. Tā kā mums ir zirgs, mēs bieži braucām uz turieni kopā. Kad Kārlis sāka iet skolā, problēmas tikai pieauga. Pēc ieteikuma apmeklējām jogas nodarbības un psihologu. Klases audzinātāja bija izpalīdzīga, tomēr, kad Kārlis sāka iet 5. klasē, daudzi skolas skolotāji atteicās ar viņu strādāt. Apmeklējām Pedagoģiski medicīnisko komisiju, kur teica, ka viņam ir mācīšanās grūtības. Tad mēs nolīgām privātskolotāju, taču no tā bērns atteicās. Šobrīd man nav ideju, ko darīt. Vienīgi, ar kuriem viņam ir labas attiecības, ir klases audzinātāja, psihologs un speciālais pedagogs. Pēdējā laikā vairākkārt izsaka vēlmi apciemot tēti. Skolu mainīt nevēlos, jo tā atrodas blakus mājām, tā es jūtos droši. Ļoti ceru, ka viss būs labi un skola atradīs iespēju, lai mans bērns tur paliktu un mācītos. Mamma

IETEIKUMI ĢIMENEI

Sociālā kompetence

1. Iedrošiniet savu bērnu iesaistīties kādā ārpusskolas pulciņā.
2. Pamudiniet bērnu sadarboties ar skolas atbalsta personālu, galvenokārt, ar psihologu.
3. Ja nepadodas rokdarbi, tad varētu būt sīkās motorikas traucējumi vai uzmanības noturēšanas grūtības, tādā gadījumā konsultējieties ar ģimenes ārstu.

Emocionālais briedums

1. Pavadiet vairāk laiku kopā ar savu bērnu, lai viņš sajustu emocionālu atbalstu no saviem vecākiem.
2. Iesaistiet bērna tēvu sava bērna skolas mācību procesā.
3. Nesalīdziniet sava bērna panākumus ar pārējiem skolēniem, bet gan ar paša bērna sasniegumiem kādā no iepriekšējiem mācību procesiem.

Valoda un kognitīvās prasmes

1. Aizvediet bērnu pie logopēda, kurš izvērtēs kā palīdzēt bērnam lasīšanas apguvē.
2. Lasiet bērnam priekšā, lai veidotos interese par dažādām tēmām.

Komunikācijas prasmes un vispārējās zināšanas

1. Sadarbojieties ar skolas bibliotekāru, kas ieteiks papildus literatūru par to, kas bērnu interesē.
2. Sarunājieties ar bērnu, rosiniet stāstīt par piedzīvoto, redzēto.

Sadarbība ar skolotājiem

1. Sadarbojieties ar grupu audzinātāju un atbalsta personālu, noteikti, ka kādam no skolotājiem ir ar Jums, kas pārrunājams.
2. Sazinieties ar logopēdu un noskaidrojiet, kāpēc Jūsu bērns nevēlas ierasties uz viņas nodarbībām.

LARS mācās 3. klasē, ar grūtībām beidza 2. klasi. Otrajā klasē atnāca no skolas ar krievu mācību valodu. Zēnam pabeidzot otro klasi, tēvs nolēma atkal mainīt skolu. Nemierīgs, dīdīgs. Māca pārejos bērnus uz negatīvu rīcību. Bērni no viņa baidās, jo zēnam liels svars, augums. Nemāk patstāvīgi strādāt. Palīdz tikai individuālais darbs. Par zēna izglītošanu rūpējas tēvs.

Pedagogu, speciālistu redzējums	Ģimenes redzējums
Skolas direktors: problēmu bērns, uzvedības problēmas, uzcītības trūkums, tēvam negatīva attieksme, ierodas skolā „aizstāvēt dēlu” no pedagogiem, nevis ieklausās lietas būtībā. Speciālais pedagogs logopēds: vēl aizvien negrib darīt prasīto, atsakās piedalīties nodarbībās, nespēj pārvarēt grūtības, kaut ir motivēts darbam. Psihologs: vērojami uzvedības traucējumi, kas saistīti ar ģimenes situāciju, vērojama paaugstināta trauksme, vājas paškontroles prasmes, paaugstināta agresivitāte, intelektuālās spējas atbilstīgi vecuma robežās. Ārstnieciskās vingrošanas skolotājs: nevarēja strādāt grupā, grib visu laiku uzmanības centrā, grib būt labākais, bet to nespēj. Pagarinātās dienas skolotāja: pēcpusdienās grūti koncentrēties darbam, to nespēj fiziski, jūtas pārguris. Pedagogi: vizuālās stundās negrib neko darīt, ja arī cenšas, darbi trīsgadīga bērna līmenī. Stundās nav spējīgs strādāt, sociāli ielaists, jūtas ļoti varens, visu laiku vajadzīgas uzslavas. Audzinātāja: ļoti grūti strādāt. Kavē stundu sākumu. Starpbrīžos ļoti nemierīgs. Māca klasesbiedrus uz negatīvu rīcību.	Zēns jaunākais bērns ģimenē. No 2 līdz 5 gadiem sāka apmeklēt bērnu dārzu. Pēc gada to nomainījām. Ļāvām neiet, kad bērns negribēja iet uz dārziņu. Zēns paliela auguma, niķīgs. Septiņos gados sāk apmeklēt skolu. Lars nelasa. Tomēr zēns ir attīstīts, var pastāstīt, skaitīt. Pirmajā klasē mums neko neteica, ka iet grūti, tikai es pats ievēroju, ka mēs nevaram iemācīties lasīt. Apmeklēju logopēdu, kas mūs nosūtīja uz komisiju. Mums iedeva 56. programmu. Nolēmām sameklēt citu skolu, kas varētu sniegt zēnam vairāk palīdzības. Šeit pedagogi nemitīgi aizrādīja par nebūšanām, lūdza apmeklēt ārstu, kaut manuprāt tam ir ģimenes ārsts, kas saskata veselības problēmas, tāpēc arī sākumā, pret to izturējos negatīvi. Zēns pārbaudes darbus uzraksta, bet pedagogi uzskata, ka viņš nav spējīgs mācīties 3. klasē, tāpēc atradu citu skolu, kur zēnam pieeja būs individuālāka. Tētis

IETEIKUMI ĢIMENEI

Fiziskā veselība un labklājība

1. Nepieciešama organizēta brīvā laika pavadīšana, var iesaistīties kādās sporta aktivitātēs.
2. Kopā ar ģimenes ārstu sabalansēt uzturu un izvēlēties fiziskās aktivitātes, kurās var sevi apliecināt.

Sociālā kompetence

1. Pārrunāji attiecības ar vienaudžiem.
2. Veiciniet adekvāta pašvērtējuma veidošanos.

Emocionālais briedums

1. Iedziļinieties bērna problēmās, mēģiniet viņam palīdzēt.
2. Pārrunāji dažādas sadzīves situācijas, iespējamās reakcijas variantus, kopīgi meklējiet risinājumus.

Valoda un kognitīvās prasmes

1. Turpiniet lasīt bērnam priekšā, izmantojiet katru iespēju pārrunāt lasīto, aplūkot ilustrācijas.
2. Uzdodiet jautājumus un māciet minēt mīklas.
3. Ja ir grūtības vizuālajā mākslā, tas nozīmē, ka bērnam grūti atpazīt priekšmetus plaknē. Izgatavojiet paši vai nopērciet veikalā dažādas figūras un priekšmetus, un māciet atpazīt caur sajūtām.

Komunikācijas prasmes un vispārējās zināšanas

1. Veiciniet bērna prasmi sarunāties ar vienaudžiem, pieaugušajiem.
2. Lasiet grāmatas, kas paplašina bērna redzesloku (enciklopēdijas un citu uzzīņu literatūru).

Sadarbība ar skolotājiem

1. Sadarbojieties ar skolas psihologu un ieklausieties viņa ieteikumos.

MAIJAI ir 16 gadi un mācās 9. klasē. Ar Maijas mammu tiek uzturēts regulārs kontakts. Mamma regulāri tiek informēta par neattaisnotiem kavējumiem. Meitene gudra un apķērīga, bet dažreiz pārāk strauja un impulsīva. Bijušas situācijas, kad savas personīgās lietas vēlas izvirzīt priekšplānā, nobīdot mācību darbu malā. Tas viss ar Maiju ir pārrunāts un viņa solīja laboties.

Pedagogu, speciālistu redzējums	Ģimenes redzējums
Latviešu valodas skolotāja: gudra, bet traucē uzvedība. Ārīšķīga, demonstratīva, traucē blakusnodarbes (telefonspēles). Vēstures skolotāja: Maijai laba atmiņa, loģiskā domāšana. Mācību vielu nespēj apgūt pilnībā, jo bieži nav stundās. Matemātikas skolotāja: attapīga, patīk dažāda veida mācību procesa aktivitātes, ārīšķīga, skaļa, nejūt, ka citus traucē. Angļu valodas skolotāja: viss kārtībā! Brīžiem traucē lieka runāšana. Ģeogrāfijas skolotāja: esošie vērtējumi neatbilst intelektuālo spēju līmenim, jo traucē nevajadzīga blakus nodarbošanās un neattaisnoti kavējumi. Sociālais pedagogs: Maija iestājās mūsu skolā iepriekšējā mācību gada aprīlī. Mēnesi viņa uzturējās krīžu centrā klaiņošanas dēļ. Vecāki vairs nespēja kontrolēt situāciju un nodrošināt meitas drošību. Esmu ģimeni apmeklējusi mājās, iepazīsusi sadzīves apstākļus un savstarpējās attiecības. Māte sūdzas par meitas nerēķināšanos ar citiem ģimenes locekļiem, viņu interesēm, vajadzībām. Pieprasa uzmanību un dažādus labumus tikai sev, nesaticīga, agresīva pret mazākajiem bērniem un vecākiem. Attieksme pret skolotājiem pieklājīga. Māte intensīvi un ļoti ieinteresēti kopdarbībā ar mani risina strauji mainīgās ikdienas situācijas un audzināšanas problēmas. Bieži meitene provocē konfliktus ar vecākiem, šķiet, ka izjūt nepieciešamību pēc asām izjūtām un pārdzīvojumiem par jebkuru cenu. 9. klases sākumā jau paspējusi arī mājās sarīkot "šovus". Tikšanās reizē ar māti un Maiju norunāts par iespējamo mācīšanos internātskolā. Psihologs: nav izteiktas vēlmes konsultēties, jo Maija pavasarī mēnesi bijusi krīžu centrā.	Bērnībā bija ļoti aktīva, sabiedriska, droša, zinātkāra, mīļa, izpalīdzīga, strauja. Īsts mīļumiņš! Sākumklasēs bija "labā roka" skolotājam. Mācības nav sagādājušas grūtības nevienā priekšmetā. Maija vēlējās, spēja un paspēja būt visur: stundās, pulciņos, viesos, rotaļās, palīgos radiņiem utt. Problēmas radās kopš tā laika, kad darba dēļ bijām spiesti pārcelties dzīvot citā pilsētā. Maija iestājās vidusskolā. Tāds plašums un tik daudz skolēnu! Nu tik sākās... Draugi, draudzenes, kompānijas, klaiņošana, neattaisnotās stundas, sociālā dienesta apmeklējumi, policijas apmeklējumi, Maijas meklēšana pilsētā, smēķēšana, alkohola lietošana utt. Vājo sekmju vērtējuma dēļ mainījām skolu, jo pozitīvu turpinājumu neredzēju. Pilsētas sociālā dienesta apmeklējumiem jēgu nesaskatu, jo situācija tikai pasliktinās. Uzticos skolas sociālajam pedagogam. Vajadzības gadījumā esmu gatava ievietot Maiju internātskolā. Mamma

Eiropas Sociālā fonda projekts "Izglītājamo ar funkcionāliem traucējumiem atbalsta sistēmas izveide" (vienošanās Nr. 2010/0330/1DP/1.2.2.4.1/10/PIA/VIAA/001)

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Informatīvs materiāls vecākiem par jaukiem attīstības traucējumiem un mācīšanās traucējumiem • Kartes
 Autori: S. Tūbele, I. Šumane, M. Burčaka, E. Laganovska,
 T. Landra, projekta atbalsta izglītības iestāžu pedagogi

IETEIKUMI ĢIMENEI

Fiziskā veselība un labklājība

1. Palīdziet bērnam organizēt savu brīvo laiku un atpūtu, tas palīdz adaptācijas periodā.
2. Izvēlieties sporta vai pašdarbības nodarbības.

Sociālā kompetence

1. Tieši vai netieši, stāstot un runājot ar bērnu, runājiet par pamatvērtībām, kas attiecas uz draudzību, lai palīdzētu veidot attiecības ar klases biedriem.
2. Atrodiet veidu (tās var būt nodarbības pie psihologa), kā uzlabot sa-skarsmi ar apkārtējiem.

Emocionālais briedums

1. Ziniet, ka vislielākais atbalsts adaptācijas periodā esat, Jūs, vecāki un, protams, arī skolotāji.

Valoda un kognitīvās prasmes

Rosiniet iesaistīties diskusiju pulciņos.
Rosiniet uzzināt vairāk par jautājumiem, kas bērnu interesē, un dalīties ar to ar citiem.

Komunikācijas prasmes un vispārējās zināšanas

1. Rosiniet sadarboties ar mazākiem bērniem, lasot viņiem priekšā grā-matas un pārrunājot izlasīto.
2. Pārrunājiet konfliktu risināšanas iespējas un rosiniet atklāti runāt par visām problēmām.

Sadarbība ar skolotājiem

1. Iedrošiniet uzdot jautājumus skolotājiem un palūgt palīdzību, ja nepieciešams.

MARITAI ir 17 gadi, mācās 9. klasē. Mainījusi skolu 8. klases 2. semestrī, jo mācību gada beigās klasi nepabeidza nepietiekamu vērtējumu un spēcīgi izteiktās spītības dēļ. 9. klasē mācās atkārtoti. Sarunās nepieciešama labvēlība („tikai pa labam”, „kā ar mazu bērnu”), jo meitene ātri uztraucas, reaģē pārāk emocionāli. Ārīšķīga, manierīga, skaļa balss, koķeta. Klasē nav draudzenes. Bez rezultātiem ir risinātas sarunas par regulāru stundu apmeklēšanu un savlaicīgu ierašanos.

Pedagogu, speciālistu redzējums	Ģimenes redzējums
Ģeogrāfijas skolotāja: attieksme kļuvusi labāka, piezemētāka, tomēr bieži kavē stundas, tādēļ mācības vēl nespēj apgūt apmierinošā līmenī. Fizikas skolotāja: lēns sagatavošanās laiks mācību procesam, nevajadzīgi kavējas. Šajā mācību gadā mazāk izteikta ietiepība un negatīva attieksme pret klasē notiekošo. Angļu valodas skolotāja: uz stundām ierodas, bet ar nokavēšanos (regulāri). Mācību progress jūtams, jo 1. ieskaiti ir nokārtojusi. Vēstures skolotāja: meitene sākusī nopietnāk izpildīt uzdevumus, regulāri apmeklē stundas. Uzvedība apmierinoša. Sociālais pedagogs: Marita dzimusi citā valstī, tādēļ 8. klases laikā klasesbiedri viņu apsaulkāja. Bet tas meitenei patika, jo viņa ar ieinteresētību stāstīja par sava tēta zemi, dzimtu un darba gaitām. Kopš agras bērnības Marita ir vecmāmiņas aizbildnībā, kura arī vēl šobrīd audzina meiteni, cenšas to darīt lielu atbildības izjūtu, bet viņai traucē vājā veselība. Sadzīves darbos palīdz vecākā māsa, Marita brīvos brīžos pieskata māsas bērnus. Skolas maiņa, pēc Maritas domām, bijusi klasesbiedru dēļ, jo tie viņu apsaulkājuši un apsmējuši. Atbilstīgi Maritas vēlmēm iepriekšējā mācību gadā viņa mācījās kopā ar savu draudzeni un draudzējās ar jauku puisi. Diemžēl draudzība ar puisi neturpinājās, iespējams viņas spītīgā rakstura dēļ. Meitenei radās problēmas saņemt sekmīgu vērtējumu ģeogrāfijā, angļu valodā, krievu valodā. Tika noraidītas visas piedāvātās palīdzības iespējas, cieši turoties pie savas spītīgās iedomas. Ieteikts apmeklēt psihologa nodarbības, bet meitene centās no tā izvairīties. Regulāri problēmās vaino citus, sevi kritiski nevērtē. Bieži aizrādījumi par stundu kavēšanu. Psihologs: kontakta attiecības veido pasīvi. Ir vāja sociālā adaptācija – nepietiekama izpratne par pašas atbildību attiecību veidošanā. Vērojamas nomāktības pazīmes. Vēlama psihiatra palīdzība.	Maritai agrā bērnībā bijusi smaga psiholoģiska trauma (saistībā ar notikumiem dzimtajā valstī). Mamma sarežģītās dzīves un dramatisko notikumu dēļ morāli un materiāli nespēja „tikt galā ar savu dzīvi”, bērnus (6) pie sevis aizbildnībā pieņēma 3 radnieki. Marita bija mīļš un paklausīgs bērns, dažreiz var būt arī “ezītis”. Mājās mums viss tā kā kārtībā, sūdzēties nevaru. Bet kāpēc skolā Marita neklausā? Vecmāmiņa

IETEIKUMI ĢIMENEI

Fiziskā veselība un labklājība

1. Iesakiet iesaistīties kādā no sporta veidiem – aerobika, trenažieru zāle.
2. Iesakiet iesaistīties Jaunsargu organizācijā. Tajā var darboties ikviens Latvijas iedzīvotājs vecumā no 10 līdz 21 gadu vecumam.

Sociālā kompetence

1. Pārrunāiet ar bērnu par viņa emocionālo stāvokli, par viņa pārdzīvojumiem.

Emocionālais briedums

1. Iesaistiet bērnu ikdienas dzīves aktivitātēs.
2. Pārrunāiet dažādas sadzīves situācijas un izvērtējiet rīcību un reakcijas.

Komunikācijas prasmes un vispārējās zināšanas

1. Rosiniet runāt par savām problēmām, iedrošiniet uzdot jautājumus un kopīgi meklēt risinājumus.
2. Rosiniet meklēt papildus informāciju dažādos jautājumos (gan bibliotēkā, gan elektroniskajos saziņas līdzekļos)

Sadarbība ar skolotājiem

1. Konsultējieties un sadarbojieties ar skolas psihologu un ievērojiet viņa norādījumus.
2. Sadarbojieties ar sociālo pedagogu.

RAITIS mācās 8. klasē. Viņa uzvedības modeļi bieži ir mainīgi. Biežāk dara to, ko grib un kad grib. Vispārpieņemtajām uzvedības normām apzināti cenšas nepakļauties. Var būt arī interesants sarunu biedrs. Varētu mācīties labi, ja veltītu pietiekamu uzmanību mācībām un rastu interesi par tām.

Pedagogu, speciālistu redzējums	Ģimenes redzējums
Matemātikas skolotāja: matemātika pēc Raita vērtējuma ir pārāk grūta. Stundās bieži nestrādā. Dažreiz klusām zīmē, citreiz traucē (ļoti apzināti un mērķtiecīgi): sarunājas, iesaista klasesbiedrus. Latviešu valodas skolotāja: lēns darba temps, neiekļaujas darbam atvēlētajā laikā, stundās piedalās reti. Ierodas stundās neilgi pirms stundas beigām ar skaļu, demonstratīvu uzmanības pievēršanu. Vēstures skolotāja: Raitis spēj sekot apgūstamajai vielai, ja viņš ir stundā un spēj koncentrēties darbam. Stundu apmeklējumi ļoti fragmentāri. Uzvedība stundā apmierinoša. Angļu valodas skolotāja: viss OK! Centīgs un zinošs. Fizikas skolotāja: liels brīvdomātājs, lēns darba temps, vispirms nokārto sadzīves lietas. Var būt rupjš sarunvalodā. Ģeogrāfijas skolotāja: izcilnieks mācību darba procesā. Psihologs: konsultāciju laikā ir demonstratīva uzvedība. Sadarbojas formāli, sniedz sociāli vēlamas atbildes. Norunātos konsultāciju laikus ignorē (neierodas). Sociālais pedagogs: uzvedības problēmas gan mājās, gan skolā. Raitis sarunās piedalās labprāt, izturas pieklājīgi un lēnprātīgi. Konfliktsituācijās vaino citus klasesbiedrus un skolotājus. Dzīvē vēlas iegūt daudz naudas. Nereti pats griežas pēc palīdzības, ja uzskata, ka nepieciešams kaut ko uzlabot viņa dzīvē. Iepriekšējos mācību gados centās mācību plānu pildīt individuāli, lai pārceļtu 8. klasē, bet tas neizdevās ar pirmo mēģinājumu, jo traucēja gribasspēka un atbildības trūkums. Uzvedība pamazām uzlabojas. Visus šos mācību gadus māte ļoti sadarbojas ar skolu, uzklaua ieteikumus, neatbalsta dēla slikto rīcību. Jūtama egoistiska attieksme pret apkārtējiem.	Kopš agras bērnības Raitis baudījis visu ģimenes locekļu labvēlību, kļūdams par visu „luteklīti”. Raitim netrūka ne mantiņu, ne saldumu, ne tuvinieku uzmanības, ne dāvētās naudas. Smagi pārdzīvoja to laiku, kad gaidīja otro mazuli. Viņš nesaprata, kāpēc mums to vajag? Bieži ar vīru saņēmām pārmetumus par neprasmī dzīvot un pelnīt daudz naudas. Uzskatu, ka mūsu ģimene ir materiāli pietiekami nodrošināta. Mājās esam pārdzīvojuši asas nesaskaņas un vārdu apmaiņas, pat materiālo zaudējumu situācijas. Abi ar vīru esam vienojušies, ka Raita sliktās uzvedības gadījumos griezīsimies pēc palīdzības pat policijā. Cenšamies visiem spēkiem turēties pretim Raita uzbrukumiem un sava labuma pieprasījumam. Lūdzu visus skolotājus pēc iespējas stingrāk skolā audzināt manu Raiti. Mamma

Eiropas Sociālā fonda projekts „Izglītājamo ar funkcionāliem traucējumiem atbalsta sistēmas izveide” (vienošanās Nr. 2010/0330/1DP/1.2.2.4./10/PIA/VIAA/001)

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Informatīvs materiāls vecākiem par jaukiem attīstības traucējumiem un mācīšanās traucējumiem • Kartes
 Autori: S. Tūbele, I. Šūmane, M. Burčaka, E. Laganovska,
 T. Landra, projekta atbalsta izglītības iestāžu pedagogi

IETEIKUMI ĢIMENEI

Fiziskā veselība un labklājība

1. Atrodiet brīvā laika pavadīšanas iespējas kopā ar bērnu, iesaistoties sporta aktivitātēs vai citos ārpusstundu pasākumos.

Sociālā kompetence

1. Neakcentējiet savu materiālo stāvokli, tas ir mazāksvarīgs, nekā ar ģimeni kopā pavadītais.
2. Rosiniet apzināties kādu mērķi dzīvē un saprast, kas veicams, lai to sasniegtu.

Emocionālais briedums

1. Mēģiniet sarunāties ar bērnu par viņu interesējošām tēmām.
2. Pārrunājiet dažādas sadzīves situācijas un izvērtējiet rīcību un reakcijas.

Valoda un kognitīvās prasmes

1. Rosiniet izmantot svešvalodu zināšanas izvirzītā mērķa sasniegšanai.
2. Rosiniet meklēt informāciju par interesējošām tēmām un izmantot to saskarsmē ar vienaudžiem.

Komunikācijas prasmes un vispārējās zināšanas

1. Veidojiet sadarbības prasmes ar vienaudžiem ārpusstundu pasākumos.
2. Rosiniet izmantot zināšanas praktiskajā dzīvē, kur tas iespējams.

Sadarbība ar skolotājiem

1. Turpiniet sadarboties ar sociālo pedagogu, uzklausiet un sekojiet līdz viņa norādījumiem.
2. Iedrošini uzdot jautājumus skolotājiem, sarunāties ar pieaugušajiem un vienaudžiem.

RIHARDAM ir 14 gadi, mācās 8. klasē. Zēns ir kluss, neizrāda emocijas, atturīgs. Ar pieaugušajiem kontaktu pats neveido, taču uzrunāts, atbild labprāt. Interesē informātikas stundas, kurās demonstrē izcilas sekmes. Problēmas sagādā matemātika un literatūra. Grūti veikt radošus darbus un savas pārdomas izteikt rakstiskā formā. Skolotāja palīdzību pieņem, taču pats pēc tās vēršas ļoti reti.

Pedagogu, speciālistu redzējums	Ģimenes redzējums
Skolas vadība: kluss, nemanāms, bet uzrunāts, labprāt iesaistās skolas pasākumos. Ļoti atsaucīgi vecāki, veidojas laba sadarbība starp skolu un vecākiem. Skolas pedagogi: stundās neizrāda aktivitāti, taču spēj koncentrēties un uzmanīgi sekot līdzi. Visu cenšas veikt godprātīgi, savu spēju robežās. Psihologs: kontaktā nedaudz nedrošs, pirmais neizrāda iniciatīvu, biežāk pielāgojas. Interesē ārpusskolas nodarbības. Mācībās grūtības sagādā lēna uztvere un darba temps. Telpiskā orientācija nedaudz traucēta, vizuāli telpiskā domāšana pavājināta. Grūtības sagādā mazpazīstamu problēmu risināšana (nedaudz pazemināta domāšanas elastība). Domāšanā labi spēj izdalīt priekšmetu galvenās pazīmes, klasificēt. Laba mehāniskā un dzirdes atmiņa. Ar papildus palīdzību var labi apgūt vispārīgā lītero programmu. Psihiatrs: kontaktam pieejams, adekvāts. Sūdzību par uzvedības traucējumiem nav. Domāšana gausa, iestrēgstoša. Uz dažiem jautājumiem grūtības atbildēt. Skolā vājākas sekmes matemātikā, bet nevar paskaidrot, kur ir problēma, ko nesaprot. Medikamentoza terapija pašlaik nav nepieciešama. Klases audzinātājs: zēns ir ļoti kluss un kautrīgs, nosvērts, atturīgs, labestīgs. Aizraujas ar sportu un fotografēšanu.	Līdz skolai Rihards apmeklēja bērnudārzu. Bija mazliet kautrīgāks kā citi bērni, bet citādi ne ar ko neatšķīrās no citiem bērniem. Kad sāka iet skolā, pamatīju viņa biežās garastāvokļa maiņas. Vienu brīdi viņam viss bija ļoti labi, bet jau otrā brīdī ļoti slikti. Vienā dienā viņš stāstīja, ka viņam ir draugi, otrajā sūdzējās, ka draugu nav. Mācībās jau no paša sākuma gāja grūti. Pildot mājas darbus, vienmēr bija jāsēž klāt. Visu nācās ilgi un atkārtoti paskaidrot, lai saprastu. Sākām regulāri apmeklēt psihologu. Vēlāk ilgstoši apmeklēt psihiatru. Regulāri veicām encelofalogrammas, ilgstoši un regulāri dzērām stipras zāles. Tad mūs nosūtīja arī pie neirologa, kurš kategoriski aizliedza lietot šīs stiprās zāles. Tā kā mācībās mums gāja ļoti švaki, klases audzinātāja un logopēds ieteica iziet pedagoģiski medicīnisko komisiju un mainīt skolu. Sākumā ļoti baidījies un šaubījies, vai tā būs pareiza izvēle. Bet jau drīz vien, pēc mācību gada sākuma sapratu, ka rīkojāties pareizi. Rihards vairs nesūdzējās, ka nav draugu. Arī sekmes uzlabojās salīdzinot ar sekmēm iepriekšējā skolā. Ir priekšmeti, kas viņam padodas, ir, kas nepadodas, un ir tādi, kur varētu mācīties labāk, bet slinkums spēcīgāks. Mamma

Eiropas Sociālā fonda projekts „Izglītājamo ar funkcionāliem traucējumiem atbalsta sistēmas izveide” (vienošanās Nr. 2010/0330/1DP/1.2.2.4./10/PIA/VIAA/001)

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Informatīvs materiāls vecākiem par jaukiem attīstības traucējumiem un mācīšanās traucējumiem • Kartes
 Autori: S. Tūbele, I. Šūmane, M. Burčaka, E. Laganovska,
 T. Landra, projekta atbalsta izglītības iestāžu pedagogi

IETEIKUMI ĢIMENEI

Atbalstiet bērna aizraušanos – fotografēšanu.

Fiziskā veselība un labklājība

1. Pavadiet vairāk laika svaigā gaisā kopā ar bērnu.
2. Palīdziet izvēlēties sporta nodarbības, kas veicinātu bērna pašapziņas veidošanos un organizētu brīvā laika pavadīšanu.

Sociālā kompetence

1. Rosiniet saskarsmei ar vienaudžiem.
2. Pārrunāiet sadzīves situācijas, kopīgi izvērtējiet rīcības un reakciju iespējas.

Emocionālais briedums

1. Runājiet ar zēnu par viņu interesējošām lietām.
2. Rosiniet paust savas emocijas.

Valoda un kognitīvās prasmes

1. Lasiet kopā ar bērnu, pārrunāji izlasīto.
2. Rosiniet meklēt atbildes uz interesējošiem jautājumiem.
3. Rosiniet skaļi komentēt veicamos uzdevumus.

Komunikācijas prasmes un vispārējās zināšanas

1. Iedrošiniet bērnu pārvarēt kautrīgumu, sarunājoties ar vienaudžiem un pieaugušajiem.
2. Interesantā formā rosiniet meklēt informāciju, kas saistīta ar mācībām.
3. Izmantojiet ilustrētās enciklopēdijas.

Sadarbība ar skolotājiem

1. Konsultējieties ar skolas psihologu, ievērojiet viņa ieteikumus.
2. Iedrošiniet jautāt skolotājam to, kas nav saprotams.

RINALDAM ir 15 gadi un mācās 9. klasē. Zēnam ir grūti atbildēt klases priekšā. Viņam labi padodas matemātika, izņemot teksta uzdevumus. Ir attīstīta loģiskā domāšana. Darba temps ir lēns un rakstu darbus nepabeidz, ja tam netiek dots papildus laiks.

Pedagogu, speciālistu redzējums	Ģimenes redzējums
Klases audzinātāja: pirmajā klasē bija redzams, ka zēns mācībām nav gatavs. Bija grūtības iemācīties burtus, rakstīt glīti, ievērot pieturzīmes, lietot garumzīmes. Ja vajadzēja iemācīties dzejoļi, skolā viņš atteicās atbildēt, bet ja gribējām pierunāt, lai atbild, varēja sākt raudāt. Zēnu nomierināt bija ļoti grūti. Uzaicinājām mammu uz sarunu, jo redzējām, ka zēnam nepieciešama palīdzība. Pēc sarunas ar zēnu papildus sāka strādāt gan audzinātāja, gan skolas psihologs, gan speciālais pedagogs, gan logopēds. Uzlabojās mācību kvalitāte un mazinājās zēna trauksme. 5. – 6. klasē zēnam parādījās liekais svars, sākās apsūkāšana. Darbā iesaistījās arī sociālais pedagogs. Visus gadus ir bijusi cieša sadarbība ar vecākiem, tēvs regulāri apmeklē sapulces un ierodas uz tikšanās reizēm, kad skola aicina, bet māte vismaz reizi mēnesī atraksta e – pastu, vai sazinās telefoniski vai atnākot, lai pajautātu, kā bērnam veicas. Zēnam ir gan mācīšanās traucējumi, gan emocionālā labilitāte, jo arī tagad, 9. klasē, viņš var uztraukuma dēļ atteikties atbildēt, lielāko tiesu, tas ir tad, ja jālasa priekšā, bet visi skolas pedagogi to zina un respektē, liekot izlasīt tekstu vienam, kopā ar skolotāju. Liels paldies jāsaka vecākiem par to, ka visu gadu garumā viņi nav padevušies, ka ir paši izglītojušies, lai saprastu, kas ir mācīšanās traucējumi, jo tikai pateicoties veiksmīgai sadarbībai, zēns sekmīgi pabeigs 9. klasi. Atbalsta personāls: bērnam būs atbrīvojums no 9. klases gala pārbaudījumiem, bet ir noruna, ka tos eksāmenus, kuri nav centralizēti, viņš kārtos līdz ar klasi, lai nezaudētu motivāciju censties.	Ejot bērnu dārzā, mans bērns neatšķīrās no citiem un arī nekādu sūdzību nebija. Uzsākot skolas gaitas, radās aizdomas par mācību grūtībām. Man bija pazīstams speciālais pedagogs. Lūdzu, lai izskaidro, kas notiek ar manu bērnu. Es biju izmisusi un nesaprašanā, kā tā var būt, ka mans bērns, kuram visu laiku, līdz septiņiem gadiem viss ir bijis kārtībā, pēkšņi ir tāds, kuram neveicas, īpaši tāpēc, ka vecākais brālis mācījās ļoti labi. Rinalds netika līdz mācībām klasē, nespēja koncentrēties. Lielāko stundas daļu burtnīcās un kladēs tika zīmēti dažādi zīmējumi vai vienkārši snauduļots. Bija izteikts uztraukums pārbaudes darbu laikā, līdz tādai pakāpei, ka viņš nespēja neko atcerēties un neko prātīgu uzrakstīt. Arī klases priekšā atbildēt bija pāri viņa spēkiem. Mājas darbus pildīja lēni, koncentrēties spēja tikai neilgu brīdi, tad tika graužti zīmuļi. Zēns lūkojās aina-vā aiz loga, faktiski veica jebkuras citas darbības, kas nebija saistītas ar mācībām. Izprotot lietas nopietnību, mēs vēršāmies pie speciālā pedagoga, kā arī izveidojām ciešu sadarbību ar skolas psihologu. Arī šī sadarbība tika veidota lēnām un nebija tā, ka uzreiz tā bija veiksmīga. Pati uzdodu daudz jautājumu skolā par to, kas mani uztrauc. Esmu jautājusi, kā strādāt, lai prasības gan skolā, gan mājās īpaši neatšķirtos. Man ir diezgan mērķtiecīgs raksturs un mēs ar vīru neatkāpjamies no savām prasībām, lai cik kādreiz nebūtu žēl bērna. Ir bijis periods, apmēram divu gadu garumā, kad bērns netika pie datora, jo mums šķiet, ka tas ir viņam kaitīgi. Regulāri, pārbaudījām mājas darbus un sekojām līdzī klasē paveiktajam. Ir bijuši atvieglojumi Valsts pārbaudes darbos trešajā un sestajā klasē. Es neteiktu, ka šī problēma ir pilnībā atrisināta. Ir grūti salīdzināt to, kā bija sākumskolā un kā ir tagad, pamatskolas beigšanas gadā. Joprojām viņam ir paaugstināts uztraukums kontroldarbu veikšanas laikā. Man ir sajūta, ka skolas pedagogi un atbalsta personāls, kopīgi ar mani strādājot, lai mans bērns varētu pabeigt skolu sekmīgi, ir izgājuši cauri lielai dzīves mācībai. Zēns sāka mācīties, kad skolā atbalsta personāls tikko bija izveidojies un mēs kopīgi domājām ar kādām metodēm, kā un ko darīt, lai palīdzētu manam bērnam pēc iespējas sekmīgāk mācīties. Man šķiet, ka man ir paveicies ar skolu, ar cilvēkiem, kuri man ir bijuši un ir apkārt, lai darītu šo grūto darbu, jo, ja man kādreiz būtu teikuši, ka tas ir darbs visu mācību gadu garumā, es laikam nekad nevarētu noticēt, ka tiešām tā var būt. Mamma

IETEIKUMI ĢIMENEI

Kaut arī bērna attīstības veicināšanai ir svarīgi ievērot noteiktas prasības, ļaujiet bērnam būt patstāvīgam un uzticieties viņa spējām labi veikt uzdevumus.

Fiziskā veselība un labklājība

1. Painteresējieties, varbūt ir kāds sporta veids, ar ko Jūsu bērns vēlas nodarboties.
2. Kopā ar ģimenes ārstu pārrunājiēt sabalansētu uzturu un iespējamās aktivitātes.
3. Nesalīdziniet bērnus ģimenē, jo katram ir sava attīstības gaita.

Sociālā kompetence

1. Uzticieties savam bērnam un iedrošiniēt savu bērnu aiziet ar draugiem uz kino.
2. Iedrošiniēt uzdot jautājumus par jebkuru nesaprotamu vārdu, lietu vai situāciju.

Emocionālais briedums

1. Pie vakariņu galda pārrunājiēt dienas notikumus.
2. Atbalstiet sava bērna intereses.
3. Radiet labvēlīgu gaisotni mājās, relaksācijai un atpūtai.
4. Mēģiniēt atrast veidu, kā celt bērna pašapziņu.

Valoda un kognitīvās prasmes

1. Ieinteresējiēt bērnu grāmatu lasīšanā. Pārrunājiēt lasīto.
2. Lasāmo tekstu sadaliet mazākās daļās.
3. Rosiniēt stāstīt notikumus secībā.

Komunikācijas prasmes un vispārējās zināšanas

1. Ļaujiet izmantot datoru, lai sazinātos ar saviem draugiem vai paziņām un iegūtu vērtīgu informāciju mācībām.
2. Rosiniēt izmantot enciklopēdijas, lai paplašinātu redzesloku.

Sadarbība ar skolotājiem

1. Turpiniēt sadarboties ar klases audzinātāju un atbalsta personālu.
2. Iedrošiniēt uzdot jautājumus skolotājam, ja kaut kas nav saprotams.

VALDIM ir 13 gadi, mācās 6. klasē. 7 gados pedagoģiski medicīniskajā komisijā zēnam konstatēja uzmanības deficīta sindromu. Pēc dabas sabiedrības risks, komunikabls un ļoti atsaucīgs. Labprāt stāsta par sevi, par redzēto un piedzīvoto. Saskarsmē ar vienaudžiem bieži uzbāzīgs, nejūt robežas, neprot pārtraukt savas darbības. Bieži izprovocē citus uz agresīvu rīcību. Labprāt iesaistās konfliktos. Izdarītos pārkāpumus pārdzīvo emocionāli, baidās no soda. Ir aktīvs, savās darbībās skaļš, haotisks. Grūtības sevi nodarbināt brīvajā laikā. Labprāt uzņemās pienākumus, bet bieži veicamos darbus aizmirst. To nepārdzīvo. Ar savu uzvedību un nekārtību nereti kļūst par vienaudžu apsmieklu.

Pedagogu, speciālistu redzējums	Ģimenes redzējums
Skolas vadība: ļoti aktīvs. Veidojas sadarbība starp skolu un vecākiem. Speciālais pedagogs: grūtības koncentrēties darbam, viegli novēršama uzmanība, labāk strādā individuāli. Nepieciešams pamudinājums un atbalsts. Sociālais pedagogs: vairākkārtīgi pārkāpis skolas iekšējās kārtības noteikumus. Logopēds: valoda attīstīta, labi runā, pietiekams vārdu krājums. Ikdienas sarunvalodā lieto daudz rupjību un lamuvārdu. Labi uztver valodu. Labi lasa, bet ne vienmēr izprot lasīto. Rakstu darbos, galvenokārt, neuzmanības kļūdas. Darbi nekārtīgi un sasteigti. Grūtības orientēties lapā un netiek ievērotas prasības. Psihologs: zēns kustīgs, impulsīvs, grūti sagaidīt savu kārtu, savaldīties, ir nepacietīgs un runātīgs. Tajā pašā laikā zēns ir zinātkārs un izrāda iniciatīvu. Ja nav blakus traucējumu, cenšas izpildīt norādes. Lai nomierinātos, novērš uzmanību – zīmē, rēķina utt. Zēna uzvedība un spēja koncentrēties izteikti atkarīga no medikamentu lietošanas. Zēna intelekta līmenis vērtējams kā viduvējs. Psihiatrs: jaukti mācīšanās traucējumi un uzvedības traucējumi. Iepriekšējā mācību gadā lietojis medikamentus izteikto uzvedības traucējumu dēļ. Vasarā zāles nav saņēmis. Stāsta, ka no zālēm pieaudzis svars, bijusi nieze un bijusi pastiprināta matu izkrišana. Pats zāles negrib lietot. Apskates laikā nemierīgs, trauksmais. Visu laiku dīdās, grozās, staipa kreklu. Nekritiski vērtē savu uzvedību. Būtu nepieciešama medikamentozā terapija, izvērtējot iespējamās terapijas blaknes. Skolas pedagogi: ar savu uzvedību traucē mācību stundas. Pastāvīgi jānodarbina. Kopumā sekmes ir pietiekamas un dažos mācību priekšmetos pat labas. Grūtības noturēt uzmanību, bet ļoti labi dzird, kas notiek stundā spēj atkārtot prasīto. Laba atmiņa, bet neprot to lietot. Klases audzinātājs: ļoti haotisks un nekārtīgs. Darba vieta vienmēr nekārtīga un netīra, mantas izmētātas. Nespēj savlaicīgi sagatavoties stundai. Nepieciešams pamudinājums un skaidras norādes, kā uzsākt darbu. Kopumā attieksme pret mācībām pozitīva, labprāt mācās. Nebaidās jautāt, ja kaut ko nesaprot. Kad uztraucas, plēš sev matus, dauza galvu. Kad lieto zāles, uzvedība nedaudz uzlabojas.	Dēls iesāka skolas gaitas 6 gadu vecumā. Dienasgrāmata bija vienās piezīmēs, kas nebija tik daudz par mācīšanos, bet par uzvedību. Pirmā mācību gada beigās mums teica, ka jāpaliek otrā gada pirmajā klasē. Septembrī iesākām mācīties, un jau pēc divām nedēļām mūs maigi palūdza pamest skolu. Aizvedu dēlu uz pedagoģiski medicīnisko komisiju, kura atzina, ka parastā vidusskola nebūs īstā vieta, kur mācīties. Noteica, ka dēlam ir uzmanības deficīta sindroms. Un tā mēs nokļuvām citā skolā. Satikos ar skolas psihologu un psihiatru un pārrunājām tālāko darbību un plānus. Sākumā bija pagrūti, jo klasesbiedri viņu nepieņēma. Bija gan kautiņi, gan matu plēšana, bet gadam beidzoties, visi sadraudzējās, un varēja droši saukties par skolas draudzīgāko klasi. Dēls jau mācās sesto gadu. Ar katru gadu dienasgrāmatās piezīmju skaits mazinās. Viņš uz skolu iet ar prieku. Mums skola patīk ar savu attieksmi. Skolotāji zinoši, vecāki tiek informēti par visu. Jebkurā laikā var tikt uz pārrunām ar speciālistiem. Tā ir labākā skola manam dēlam. Paldies Jums! Mamma

IETEIKUMI ĢIMENEI

Bērna uzmanības deficīta sindroms ir uzvedības traucējumu veids, kam raksturīga pārmērīga aktivitāte, neuzmanība, impulsivitāte, uzbudināmība un vāja kustību koordinācija, neatbilstīgi bērna vecuma psihiskajai attīstībai. Tas ir fizisks nemiers, kas pārsniedz normālu bērnu kustīgumu. Šādi bērni nespēj nosēdēt mierīgi pat nedaudzas minūtes. Viņi atrodas nepārtrauktā kustībā – skrien, kāpj, lec, rāpo uz visām pusēm. Tāpēc šādiem bērniem ir neuzmanības kļūdas, grūti ilgāku laiku saglabāt uzmanību. Kad ar bērnu runā, šķiet, ka viņš ir neuzmanīgs un izklaidīgs, mēdz nepabeigt uzdevumus, ir paviršs ikdienas aktivitātēs. Šādiem bērniem raksturīga ārkārtīgi liela ziņkārība saistībā ar gatavību riskēt, mēdz daudz runāt, pārtraukt citus, un grūti sagaidīt, kad pienāks viņa kārta.

Fiziskā veselība un labklājība

1. Vingriniet kustību attīstību un to izpildi telpā, jo šādiem bērniem skriešana reizēm izbeidzas bezmērķīga un rada konfliktsituācijas ar pārējiem klases biedriem.
2. Rosiniet bērnu darboties jomās, kuras viņam šķiet sarežģītas.
3. Palīdziet organizēt bērna brīvo laiku, pavadiet to kopā.

Sociālā kompetence

1. Ievērojiet paveiktā kvalitāti un precīzi norādiet, kas ir labi paveikts.
2. Spēlējiet mājās sižeta lomu rotaļas, piem., Ugunsdzēsēji, kur aktīvai darboties spējai un skriešanai tiek piešķirta liela nozīme. Tā tiek veidota labāka saskarsme ar pārējiem klases biedriem. Svarīga prasība šajās rotaļās izvairīties no konkurences, no sacensību elementa, kurš atstāj būtisku ietekmi uz bērna pašvērtējuma attīstību.
3. Iesaistiet bērnu tādās rotaļās, kuras gaitā neatkarīgi no pārējiem rotaļā iesaistītajiem var izjust savus sasniegumus.

Emocionālais briedums

1. Ziniet, ka Jūsu pieaugušo attieksme ir būtiska bērna emocionālajām problēmām, jo situācijas neizpratne nelabvēlīgi ietekmē bērnu, līdz ar to traucē mērķtiecīgi darboties.
2. Izrādiet mīlestību un veidojiet aizvien ciešāku fizisko un emocionālo kontaktu.
3. Pavadiet vairāk kopā laiku, sniedzot bērnam pozitīvus pārdzīvojumus, jo tas rada labu pašizjūtu, kā arī paaugstina motivāciju kāda pienākuma veikšanā, tas palīdz koncentrēties kāda uzdevuma izpildē, līdz ar to uzlabo bērna uzvedību.

Valoda un kognitīvās prasmes

1. Pārrunājiet dažādus sadzīves notikumus un kopā ar bērnu izvērtējiet rīcību un reakcijas.

Komunikācijas prasmes un vispārējās zināšanas

1. Izveidojiet kopā ar bērnu pienākumu sarakstu katru dienu un kontrolējiet, kā bērns to ievēro.

Sadarbība ar skolotājiem

1. Turpiniet sadarboties ar speciālistiem, kuri darbojas ar Jūsu bērnu.

VIJAI ir 16 gadi, atkārtoti mācās 9. klasē, ir bijušas nopietnas veselības problēmas. Intelektuāli attīstīta skolniece. Šajā mācību gadā skolu praktiski neapmeklē.

Pedagogu, speciālistu redzējums	Ģimenes redzējums
Ģeogrāfijas skolotāja: gudra meitene, bet žēl, ka vairs nenāk uz skolu. Matemātikas skolotāja: spējīga meitene, bet vairs neesmu satikusi skolā. Klases audzinātāja: regulāri notiek telefoniska sazināšanās ar Vijas mammu, kura uzklausa manis teikto un sola risināt meitas problēmas, arī tās, kas saistītas ar veselības traucējumiem. Angļu valodas skolotāja: neesmu redzējusi, nepazīstu šo skolnieci. Sociālais pedagogs: pirmajā tikšanās reizē Vijas mamma bija pārsteigta uzzinot, ka iepriekšējā skolā 2 mēnešu laikā meita neattaisnoti kavējusi 70 mācību stundas. Māte tam neticēja, uzskatīja, ka klases audzinātāja kļūdījusies. Attaisnotos kavējumus skaidroja ar vēdersāpēm un problēmām sportā. Bieži tika mainītas skolas, jo neesot bijuši labi klases biedri. Tika piedāvāta tālmācības forma. Ielaidu mācību parādu dēļ telefoniski sazinoties panākts, ka māte atzīst esošās problēmas. Viņa uzskata, ka tās izraisījušas iepriekšējo gadu veselības problēmu. Panākta vienošanās par ārstu konsultācijām, izmeklējumiem un medikamentozu ārstēšanu, par atkārtotu mācību gadu 9. klasē. Šajā mācību gadā problēmas atjaunojas. Telefoniski runāts ar māti par tālmācības iespējām Vijai. Apmeklējot Viju mājās, vienojamies par mācību turpināšanu tālmācībā un izrakstīto medikamentu lietošanu. Psihologs: kontaktu veido nedroši, pasīvi. Ir nomāktības pazīmes. Vāja emocionālā noturība un sociālās adaptācijas prasmes. Nepieciešama psiholoģiska palīdzība un izpēte.	Vija bērnībā ātri apguva burtus, ciparus, skaidri runāja teikumos. Mīļa, sirsnīga, maz rotaļājās ar citiem bērniem. Patika skatīties grāmatu ilustrācijas, klausīties pasaku lasījumus, rotaļāties ar kaķīti un sunīti. Bērnudārzā ne pārāk interesēja kopīgas rotaļas un pasākumi, pazīstamiem cilvēkiem labprāt skandēja dzejoļiņus. Mājās laiku vairāk pavadīja kopā ar vectēvu, vecāko brāli. Mums abām bērnībā bija „mierīga līdzāspastāvēšana”, toties jau sākumskolā Vijai radās nesaskaņas un strīdi ar klasesbiedriem. Tas arī ietekmēja emocionālo atmosfēru mājās. Meita bieži nevēlējās doties uz skolu, raudāja un pārdzīvoja it kā „sīkumus”, minēja dažādus iemeslus, lai nebūtu jāapmeklē stundas. Pakāpeniski jau vairs nevarēju atšķirt patiesību no izdomājumiem. Apmeklējām neirologa, psihiatra konsultācijas. Vija ir ārstējusies slimnīcā, lietojusi medikamentus. Atziņš, ka arī sev mēģināju iestāstīt, ka iemesli skolas kavējumiem ir kaut kas cits, nevis iepriekšējo gadu „vecās veselības vainas dēļ”, nevēlējos tam ticēt. Apmeklējām psihologa konsultācijas, lietojām norādītos medikamentus, bet Vija man sāka pārvest, ka vēlos viņu „pataisīt” slimu ar zāļu lietošanu. Vairs nesaprotu, ko un kā darīt. Ja jau Vija sevi uzskata par veselu, tad viņai jāsāk izjust soda sankcijas par neattaisnotiem kavējumiem, kurus līdz šim pieņēma par attaisnotiem. Pierakstīts pēc mammas stāstītā. Mamma

Eiropas Sociālā fonda projekts „Izglītājamo ar funkcionāliem traucējumiem atbalsta sistēmas izveide” (vienošanās Nr. 2010/0330/1DP/1.2.2.4.1/10/PIA/VIAA/001)

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Informatīvs materiāls vecākiem par jaukiem attīstības traucējumiem un mācīšanās traucējumiem • Kartes
 Autori: S. Tūbele, I. Šūmane, M. Burčaka, E. Laganovska,
 T. Landra, projekta atbalsta izglītības iestāžu pedagogi

IETEIKUMI ĢIMENEI

Neskatoties uz to, ka situācija ir sarežģīta, tomēr to ir iespējams uzlabot.

Fiziskā veselība un labklājība

1. Ievērojiet ģimenes ārsta norādījumus.
2. Iesaistiet bērnu fiziskās aktivitātēs.
3. Iespējams, ka ir nepieciešama rehabilitācijas programma.

Sociālā kompetence

1. Iedrošiniet atjaunot attiecības ar tiem klases biedriem, ar kuriem labi sapratās.
2. Veicināt patstāvību sadzīvē, uzticot konkrētus pienākumus.

Emocionālais briedums

1. Runājiet par bērna vēlmēm un interesēm.
2. Pievērsiet uzmanību, vai bērnam netiek pievērsta pārāk liela uzmanība un aprūpe.

Valoda un kognitīvās prasmes

1. Iedrošiniet izvērtēt savas intereses, nākotnes ieceres.

Komunikācijas prasmes un vispārējās zināšanas

1. Rosiniet ne tikai netieši kontaktēties, bet arī satikties ar draugiem.

Sadarbība ar skolotājiem

1. Turpiniet konsultēties un sadarboties ar psihologu.
2. Sazinieties ar priekšmetu skolotājiem, lai atgūtu iekavēto.
3. Sadarbojieties ar skolotājiem, lai veicinātu tālmācības kursu apguvi.

VIKTORAM ir 13 gadi, viņš ir 6. klases skolnieks. Viņa dzimtā valoda ir krievu valoda, bet nav grūtību sazināties latviešu valodā. Viktors ir aktīvs, drošs, komunikabls, vairāk tiecas veidot saskarsmi ar līderiem un vecāko klašu audzēkņiem.

Pedagogu, speciālistu redzējums	Ģimenes redzējums
Skolas administrācija: Viktors skolā mācās otro gadu, iestājās pēc tam, kad ģimene mainīja dzīves vietu. Zēns 5 gadu vecumā guvis galvas traumu, tomēr tā nav ietekmējusi viņa intelektuālo attīstību. Dažreiz izsaka sūdzības par galvas sāpēm un pastiprinātu nogurumu. Mācību priekšmetu skolotāji: Viktors spēj apgūt visus mācību priekšmetus, bet mācību darbā trūkst motivācijas, uzņēmības un spējas strādāt patstāvīgi un precīzi. Sevišķi patīk vizuālā māksla un sports. Nepatīk matemātika, latviešu valoda, ar to pats skaidro vājās sekmes šajos mācību priekšmetos. Ātri mainās noskaņojums, mēdz būt viegli aizkaitināms. Tāpēc dažkārt vērojamas nesaskaņas ar klases biedriem un iesaistīšanās asās vārdu pārmaiņās. Pret pedagogiem izturas pieklājīgi, tomēr mēdz ignorēt viņu norādījumus un lūgumus, it īpaši uzvedības jomā mācību stundu laikā. Mājas darbus pilda neregulāri. Klases darbā un sabiedriskās aktivitātēs iesaistās tikai tad, ja piedāvātā aktivitāte interesē. Sekmes ir vājas vairākos mācību priekšmetos, jo trūkst zināšanu un prasmju, lai patstāvīgi sistematizētu mācību materiālu, izveidotu loģisku un pabeigtu stāstījumu, izteiktu pamatotu spriedumu. Zināšanu uzkrāšanai un pakāpeniskai sekmju uzlabošanai trūkst vispārīgas motivācijas – uz aicinājumiem mēģināt darbus izpildīt labāk, koncentrēties un vairāk censties, reaģē pasīvi. Psihologs: vērojamas grūtības pārnest iepriekš iegūtās zināšanas uz praktisko darbību. Viktoram ir nelielas orientēšanās grūtības, sajauc durvis, slikti atceras cilvēku sejas. Trūkst radošuma mācībās. Bieži atstāj darbus nepabeigtus. Darba temps lēns vai nevienmērīgs. No papildus nodarbībām cenšas izvairīties, neapmeklē tās.	Problēmas skolā cenšamies neuzsvērt, jo negribam, ka Viktors noslēgtos, pārdzīvojot mūsu kritiku par sliktajām atzīmēm. Nesodām viņu par neapmierinoša vērtējuma saņemšanu skolā, bet vēlamies palīdzēt veikt uzdevumus labāk. Bieži nezinām, kā vislabāk palīdzēt, jo Viktors nevēlas stāstīt, kas tieši sagādā grūtības. Varbūt matemātikā būtu nepieciešamas kādas papildus nodarbības vai individuālas konsultācijas ar skolotāju, arī latviešu valodā viņš bieži saņem neapmierinošas atzīmes, kas mūs satrauc. Lasīt viņam nepatīk, kā ieinteresēt par lasīšanu mājās, nezinām. Mājās Viktors palīdz ikdienas darbos, ja palūdz, dara arī to, kas nepatīk. Ja ko apsola, tad to arī izpilda, nemeklē ieganstus, lai izvairītos no darba. Labprāt rūpējas par mājdzīvniekiem, interesē informācija par dzīvniekiem. Par šiem jautājumiem pats lasa nelielus tekstus. Uzskatu, ka kopumā dēla sekmes varētu būt labākas, es gribētu, lai viņš vairāk censtos pats, un arī skolotāji mazliet vairāk palīdzētu. Mamma

IETEIKUMI ĢIMENEI

Fiziskā veselība un labklājība

1. Motivējiet iesaistīties kolektīvās sporta aktivitātēs (kāda sporta spēļu sekcijā; sporta veidā, kur nav ļoti liela fiziskas slodze), lai tiktu stimulēts sacensību gars, kā arī veidota pozitīva, konstruktīva saskarsme ar vienaudžiem un pedagogiem – treneriem ārpus skolas vides.
2. Apmeklējiet ārstu, ja galvas sāpes parādās biežāk kā reizi nedēļā.
3. Aiciniet dēlu iekļauties vizuālās mākslas un sporta fakultatīvajās nodarbībās skolā.

Sociālā kompetence

1. Mudiniet vairāk laika veltīt izglītojošām vai radošām aktivitātēm, kas šķiet interesantas (vizuālās mākslas vai plastikas nodarbībām, interesei par dzīvo dabu - gan lasot rakstītu informāciju, gan skatoties TV raidījumus, filmas).
2. Atbalstiet komunikāciju ar draugiem – vienaudžiem ar līdzīgām interesēm, ar kuriem kopā Viktors iesaistās interesantās nodarbībās, aicināt draugus apciemot Viktoru mājās, vecākiem vēlams iepazīties ar dēla draugiem.

Emocionālais briedums

1. Mēģiniet rast risinājumu, kas būtu abpusēji pieņemams – vecākiem būtu skaidri jāpozicionē sava nostāja nesekmības jautājumā – jāmēģina izstrādāt emocionālās attieksmes mehānismu, kas skaidri norādītu viņu attieksmi pret dēla rīcību (nevēlēšanās mācīties, aizrādījumu ignorēšana utt.).
2. Izņēmuma gadījumos nav jāatturas paust nožēlu un sarūgtinājumu, ja dēla sekmes bijušas neapmierinošas (liecība ar nesekmīgām atzīmēm vairākos mācību priekšmetos).

Valoda un kognitīvās prasmes

1. Pārrunājiet ar Viktoru skolā piedzīvoto, vairojot savstarpējo uzticēšanos ģimenē.
2. Mēģiniet kompensēt dzimtās valodas un latviešu valodas salīdzinošās izpratnes iztrūkumus (skaidrot gramatiskās formas, kas latviešu valodā atšķiras utt.).
3. Izkopiet izteiksmes stilu un rakstu valodu (stilistiski labojot uzrakstīto tekstu un vienkāršā veidā izskaidrojot labojumus).
4. Rosiniet interesi par lasīšanu, kopā lasot grāmatas un pārrunājot to saturu.

Komunikācijas prasmes un vispārējās zināšanas

1. Rosiniet dēlu respektēt skolasbiedrus un izvairīties no viņu vārdiskas vai citādas aizskaršanas.
2. Saskarsmē ar pedagogiem gan stundu laikā, gan ārpus tām būt drošākam un uzdot jautājumus, ja tādi rodas, nevis noklusēt un attiekties pret problēmām vienaldzīgi.

Sadarbība ar skolotājiem

1. Konsultējieties ar priekšmetu pedagogiem par individuālo nodarbību iespējām.
2. Mēģiniet matemātisko sakarību skaidrojumā un valodas mācībās lietot īpaši veidotos (atvieglota izklāsta) mācību materiālus, algoritmus, paraugus, atgādnēs.

VIOLA – 5 gadi, dzīvo kopā ar māti un vecvecākiem. Dzimtā valoda ir krievu valoda. Pirmsskolas izglītības iestādē trešo gadu apmeklē latviešu bērnu grupu. Ir ļoti skaļa, emocionāla, jūtīga, ātri apvainojas, raud, ja kaut kas nav izdarīts pa prātam. Ja ir sapratusi uzdevumu, cenšas veikt akurāti. Izrāda interesi par visu jauno. Labprāt uzņem informāciju, bet tiklīdz kaut ko nesaprot sāk raudāt. Ir grūtības ievērot instrukciju, uzmanības nenoturība, steiga, ātri nogurst. Diezgan neakurāti izturas pret savām lietām, nevēlas kārtot rotaļlietas. Ir ļoti svarīgi būt pirmajai. Ļoti patīk spēlēties ar sīkām dzīvnieku figūriņām, izdomā notikumus un izspēlē tos. Bieži vēlas skatīties grāmatas, it sevišķi patīk enciklopēdijas. Kustīga, bieži gūst sīkas fiziskas traumas un pie katras skrumbaņas ļoti skaļi kliedz. Spēj sniegt atbildes par lietām, par kurām ir zināšanas. Slikta izruna, kad runā savā dzimtajā valodā.

Pedagogu, speciālistu redzējums	Ģimenes redzējums
Psihologs: novērojams, ka bērns steidzas, nenoklausās informāciju līdz galam. Vērojamas haotiskas darbības darba izpildes laikā, kopumā uzdevumu spēj veikt. Spēj iegaumēt mehāniski un spēj reproducēt iegaumētos vārdus. Iegaumētā informācija saglabājas ilgstošajā atmiņā. Logopēds: latviešu valodas vārdu krājums ir diezgan niecīgs. Latviešu valodā kļūdas sastopamas gan valodas gramatiskā uzbūvē (kļūdas skaitlī un locījumā, darbības vārdus nelieto pareizā laikā), gan saistītajā runā. Latviešu valodā stāstījumu patstāvīgi nespēj veidot. Sarunvalodā izteikti lieto pamazināmās formas. Skaņu izrunas pārbaudes laikā konstatēju, ka nepareizi izrunā skaņas – Š, Ž, Č, Dž, Ķ, Ģ, R. Neskatoties uz to, sagriezta attēla salikšana un „kļūdu” saskatīšana attēlā grūtības nesagādā. Savus pamatojumus par kļūdām izsaka krievu valodā. Sporta skolotāja: sporta nodarbībās vērojamas krasas garastāvokļa maiņas. Ja netiek pārējiem bērniem līdzī, vai pa priekšu, uzdevumu sāk izpildīt uzkrītoši lēni, vienīgā iedarbīgā metode – palūgt viņas draudzenēm, lai paņem viņu aiz rokas un uzaicina turpināt līdzdarboties. Grupas skolotāja palīgs: katru dienu vairākas reizes dienā nāk klāt, apķeras un vēlas samīļoties. Patīk palīdzēt, klāt galdus, būt dežurantei. Ir draudzīga, biežāk rotaļājas ar krievu valodā runājošajiem bērniem. Ja netiek galā ar kādu situāciju, nāk un prasa palīdzību.	Viola ir labsirdīga, mīļa, kārtīga. Viņai ir problēmas ar redzi – neredz tālumā. Ir jānēsā brilles, bet to dara nelabprāt. Kad braucam transporta līdzekļos gandrīz vienmēr viņai ir slikta dūša. Viola ļoti mīl dzīvniekus, mājās mums ir divi kaķi. Ģimenē autoritāte ir vecaistēvs. Savstarpējās attiecības ģimenē veidojas labvēlīgā gaisotnē. Viola priekšroku dod kustīgām rotaļām. Mājās patīk zīmēt, spēlēties ar rotaļlietām. Ar labpatiku atsaucas uzaicinājumam tīrīt māju. Neklausā pēc pirmā aizrādījuma, nākas aizrādīt vairākkārt. Strīdi izceļas galvenokārt, kad jāsalasa savas mantas. Meita ir draudzīga ar citiem bērniem. Ātri atrod kontaktu ar pieaugušajiem. Patīk dejot. Ir gan vērīga, gan laba dzirdes atmiņa un loģiski spriež. Mamma

IETEIKUMI ĢIMENEI

Fiziskā veselība un labklājība

1. Brīvdienās piedāvāriet bērnam kādu muzikālu ierakstu un kopā padejojiet.

Sociālā kompetence

1. Izvairieties no aizrādījumiem, iesaistiet bērnu sadarboties kopā ar Jums.
2. Nelieciet bērnam vienam kārtot savas rotaļlietas, bet pārvērtiet to par spēli.
3. Iesaistieties bērna dzīvē, nemanāmi izzinot viņas rotaļlietas un rotaļu vidi.

Emocionālais briedums

1. Iesaistieties un līdzdarbojieties bērna rotaļās, pārrunāriet viņas rotaļāšanās iespējas un intereses.
2. Palīdziet bērnam Jūs iesaistīt savu mantu kārtošānā.

Valoda un kognitīvās prasmes

1. Lasiet bērnam priekšā kādu pasaku vai stāstu latviešu valodā un pēc izlasīšanas pārrunāriet izlasīto.
2. Atkārtojiet un lietojiet ikdienā jaunus vārdiņus, kurus apguvāt lasot stāstus latviešu valodā.

Komunikācijas prasmes un vispārējās zināšanas

1. Turpiniet iesaistīt bērnu līdzdarboties ar latviešu valodā runājošajiem bērniem.
2. Piedāvāriet bērnam piedalīties dejošanas pulciņā.

Sadarbība ar skolotājiem

1. Sadarbojieties ar grupu audzinātāju un atbalsta personālu, lai uzzinātu, ko Jūs varētu darīt bērna latviešu valodas izteikumu uzlabošanā.
2. Iesaistieties logopēda nodarbībās, lai uzzinātu iespējas, kā paplašināt bērna latviešu valodas vārdu krājumu.